

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 32, 2023

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1468](#) 31-10-2023

Kon het hof oordelen dat artikel 13 lid 1 sub d (oud) Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer niet behoort tot strikte waarborgen waarmee onderzoek als bedoeld in artikel 8 lid 5 WVV 1994 is omringd?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1471](#) 31-10-2023

Afwijzing verzoek onderzoek detentiegeschiktheid voldoende gemotiveerd?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1473](#) 31-10-2023

Geweld over en weer: noodweerexces?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1474](#) 31-10-2023

Vinden verklaringen van aangeefster dat seksueel contact plaatsvond toen zij minderjarig was en nog op school zat voldoende steun in ander bewijsmateriaal?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1470](#) 31-10-2023

Heeft het hof de ten laste gelegde feiten ten onrechte bewezen verklaard en is er sprake van grondslagverlating van de tenlastelegging?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1495](#) 31-10-2023

Levert de vordering van de benadeelde partij ten aanzien van de immateriële schade onevenredige belasting van het strafgeding op?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1461](#) 17-10-2023

Is gebruik voor het bewijs van uitlatingen van medeverdachten onverenigbaar met artikel 6 EVRM en is er sprake van een onterechte bewezenverklaring wat betreft het voorhanden hebben van vuurwapen, munitie en explosieven?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1414](#) 17-10-2023

Is twaalf jaren na verstekmededeling uitspraak hof van 25 maart 2004 enige daad van vervolging verricht?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1465](#) 17-10-2023

Heeft het hof ten onrechte het verzoek van de verdediging tot het horen van getuige afgewezen en hiermee het recht op een eerlijk proces geschonden?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1463](#) 17-10-2023

Is sprake van 'misbruik van uit feitelijke omstandigheden voortvloeiend overwicht',

‘misbruik van kwetsbare positie’ en (oogmerk van) uitbuiting en kan bewezen verklaarde worden gekwalificeerd als (gewoonte)witwassen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1467](#) 17-10-2023

Kon de rechtbank oordelen dat beklag niet binnen wettelijke termijn van drie maanden na einde van strafzaak is ingediend?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1446](#) 17-10-2023

Kan uit een aan raadsman gerichte brief worden afgeleid dat afschrift van dagvaarding in hoger beroep aan raadsman van verdachte is gezonden?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1361](#) 17-10-2023

Is oplegging van maatregel voldoende gemotiveerd, nu uit ’s hofs uitspraak niet kan volgen om welke reden verdachte heeft geweigerd mee te werken aan het onderzoek dat moet worden verricht ten behoeve van advies van gedragsdeskundigen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1425](#) 17-10-2023

Heeft de rechtbank ten onrechte het klaagschrift dat strekt tot opheffing van het beslag en teruggave van het in beslag genomen voorwerp niet-ontvankelijk verklaard?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1437](#) 17-10-2023

Kon hof verdachte niet-ontvankelijk verklaren in zijn hoger beroep, nu zich bij stukken e-mailbericht van raadsman met als bijlage appelschriftuur bevindt?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1418](#) 17-10-2023

Is gestelde bijzondere voorwaarde, te bepalen door justitiële instantie die verantwoordelijk is voor plaatsing, verenigbaar met artikel 14c lid 2 onder 10 Sr?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1453](#) 17-10-2023

Kon het hof verstek verlenen tegen niet-verschenen verdachte?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1307](#) 17-10-2023

Is gehandeld in strijd met de in brief van ministers weergegeven werkwijze en is sprake van ‘ook overigens onredelijke vervolgingsbeslissing’?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2023:1441](#) 17-10-2023

Is de afwijzing door het hof van het door de verdediging gedane verzoek tot het horen, niet verenigbaar met artikel 6 EVRM en is de verwerping van een verweer over de betrouwbaarheid van bewijsmiddelen ten onrechte geweest?

RECHTSPRAAK

Levert de vordering van de benadeelde partij ten aanzien van de immateriële schade onevenredige belasting van het strafgeding op?

Levert de vordering van de benadeelde partij ten aanzien van de immateriële schade onevenredige belasting van het strafgeding op?

Het namens de benadeelde partij [benadeelde 2] voorgestelde cassatiemiddel klaagt over de niet-ontvankelijkverklaring van de benadeelde partij in haar vordering.

In zijn arrest van 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793, heeft de Hoge Raad met betrekking tot de begroting van immateriële schade het volgende overwogen:

‘2.8.7 Met inachtneming van hetgeen hiervoor onder 2.4 reeds is overwogen, begroot de rechter de schade op de wijze die het meest met de aard ervan in overeenstemming is. Indien de omvang van de schade zonder nader onderzoek dat een onevenredige vertraging van het strafgeding zou opleveren, niet nauwkeurig kan worden vastgesteld, kan die omvang in veel gevallen worden geschat (art. 6:97 BW). De rechter dient in zijn motivering van die schatting zoveel mogelijk aan te sluiten bij de vaststaande feiten. Indien de gehele schade of een bepaalde schadepost wordt geschat op een bepaald bedrag impliceert de beslissing met betrekking tot die schade(post) de afwijzing van hetgeen meer werd gevorderd, tenzij uit die beslissing blijkt dat sprake is van een gedeeltelijke toewijzing zoals hiervoor onder 2.8.4 bedoeld.

De begroting van immateriële schade geschiedt naar billijkheid met inachtneming van alle omstandigheden van het geval, waaronder de aard van de aansprakelijkheid en de ernst van het aan de aansprakelijke te maken verwijt, alsmede, in geval van letselschade, de aard van het letsel, de ernst van het letsel (waaronder de duur en de intensiteit), de verwachting ten aanzien van het herstel en de leeftijd van het slachtoffer. Voorts dient de rechter bij de begroting, indien mogelijk, te letten op de bedragen die door Nederlandse rechters in vergelijkbare gevallen zijn toegekend.

Dat de vordering van de benadeelde partij strekt tot vergoeding van zogenoemde schokschade

als hiervoor onder 2.4.5 bedoeld, sluit niet uit dat deze vordering zich leent voor behandeling in een strafgeding.’

In zijn arrest van 28 juni 2022, ECLI:NL:HR:2022:958, heeft de Hoge Raad met betrekking tot de vergoeding van schokschade het volgende overwogen:

‘3.4 Iemand die een ander door zijn onrechtmatige daad doodt of verwondt, kan – afhankelijk van de omstandigheden waaronder die onrechtmatige daad en de confrontatie met die daad of de gevolgen daarvan, plaatsvinden – ook onrechtmatig handelen jegens degene bij wie die confrontatie een hevige emotionele schok teweeg brengt. Het recht op vergoeding van schade is beperkt tot de schade die volgt uit door die laatste onrechtmatige daad veroorzaakt geestelijk letsel zoals hierna onder 3.7 nader omschreven.

(...)

3.8 Ook in zaken over een vordering tot vergoeding van schokschade geldt dat de strafrechter gedeeltelijk een inhoudelijke beslissing kan nemen in de vorm van een toewijzing, en dat hij de vordering voor het resterende deel niet-ontvankelijk kan verklaren. Een dergelijke splitsing van de vordering maakt het voor de strafrechter mogelijk te beslissen over dat deel van de vordering waarvan de behandeling niet een onevenredige belasting van het strafgeding oplevert, terwijl de benadeelde partij het resterende deel van haar vordering aan de burgerlijke rechter kan voorleggen. Het voorgaande betekent echter niet dat de strafrechter op grond van zijn voorlopig oordeel een gevorderd (schade)bedrag geheel of gedeeltelijk kan toewijzen als voorschot, in afwachting van een definitief oordeel van de civiele rechter. (Vgl. HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793, r.o. 2.8.4.)

3.9 Naast een aanspraak op vergoeding van de immateriële schade die het gevolg is van het hiervoor bedoelde, door een hevige emotionele schok veroorzaakte geestelijk letsel, kan een secundair slachtoffer ook, als naaste van het primaire slachtoffer, een aanspraak hebben op een vaste vergoeding op grond van de artikelen 6:107 lid 1, aanhef en onder b BW en 6:108 lid 1 in verbinding met artikel 6:108 lid 3 BW (“affectieschade”). In zo’n geval van samenloop van deze aanspraken zal de rechter aan de hand van de omstandigheden van het geval naar billijkheid en schattenderwijs moeten afwegen in hoeverre bij het bepalen van de hoogte van de vergoeding van de immateriële schade die het gevolg is van het hiervoor bedoelde, door de hevige emotionele schok veroorzaakte geestelijk letsel, rekening wordt gehouden met die aanspraak op affectieschade.’

Het hof heeft de benadeelde partij niet-ontvankelijk verklaard in haar vordering omdat de behandeling daarvan een onevenredige belasting van het strafgeding oplevert als bedoeld in artikel 361 lid 3 Sv. Daaraan heeft het hof ten grondslag gelegd dat weliswaar kan worden

vastgesteld dat de benadeelde partij als gevolg van het bewezen verklaarde feit geestelijk letsel heeft opgelopen in de vorm van angsten en een posttraumatische stressstoornis, maar dat op basis van de overgelegde (medische) stukken en de daarop gegeven toelichting onvoldoende onderscheid kan worden gemaakt tussen de geestelijke problematiek bij haar als nabestaande die (uitsluitend) het gevolg is van het overlijden van haar dochter, en de schade die het directe gevolg is van de confrontatie met het stoffelijk overschot van haar dochter op 30 november 2018. Volgens het hof kan daardoor niet precies worden vastgesteld welk deel van het geestelijk letsel is ontstaan door de confrontatie met de ernstige gevolgen van het strafbare feit (schokschade) en welk deel is ontstaan door het missen van haar dochter (affectieschade).

Het hierin besloten liggende oordeel van het hof dat een vordering tot vergoeding van schokschade uitsluitend toewijsbaar is als ‘precies’ kan worden vastgesteld welk deel van het geestelijk letsel kan worden aangemerkt als schokschade en welk deel als affectieschade, miskent dat de rechter bij samenloop van deze vormen van schade aan de hand van de omstandigheden van het geval naar billijkheid en schattenderwijs moet afwegen in hoeverre hij bij het bepalen van de hoogte van de vergoeding van schokschade rekening houdt met affectieschade. Dat een precieze afbakening tussen deze vormen van schade doorgaans niet mogelijk zal zijn, staat er dus – anders dan het hof heeft geoordeeld – niet aan in de weg dat de rechter schattenderwijs vaststelt welk bedrag als vergoeding van schokschade voor toewijzing in aanmerking komt.

In dat verband is nog van belang dat de strafrechter gedeeltelijk een inhoudelijke beslissing kan nemen in de vorm van een toewijzing van schadevergoeding wegens schokschade, en dat hij de vordering van de benadeelde partij voor het resterende deel niet-ontvankelijk kan verklaren. Hierdoor kan de strafrechter steeds een beslissing nemen over dat deel van de gevorderde schadevergoeding wegens schokschade waarvan de behandeling niet een onevenredige belasting van het strafgeding oplevert.

Opmerking verdient dat dit laatste niet wegneemt dat als de strafrechter een nadere onderbouwing en verdere behandeling van de vordering noodzakelijk acht alvorens hij mogelijk tot een toewijzing van (een deel van) de schokschadevordering kan overgaan, hij kan oordelen dat dit – mede gelet op het belang van een tijdige berechting – een onevenredige belasting van het strafgeding zou opleveren. Uit het voorgaande blijkt echter dat de niet-ontvankelijkverklaring van de vordering van de benadeelde partij in deze zaak op een andere grond steunt.

Het namens de benadeelde partij [benadeelde 2] voorgestelde cassatiemiddel slaagt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 31-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1495

Zaaknummer: 22/00842

Rechters: V. van den Brink, T. Kooijmans en C.N. Dalebout

Advocaten: E.E.W.J. Maessen en N. Stolk

Wetsartikelen: 361 Sv

RECHTSPRAAK

Heeft het hof de ten laste gelegde feiten ten onrechte bewezen verklaard en is er sprake van grondslagverlating van de tenlastelegging?

Heeft het hof de ten laste gelegde feiten ten onrechte bewezen verklaard en is er sprake van grondslagverlating van de tenlastelegging?

Beoordeling van het eerste cassatiemiddel

Het cassatiemiddel komt op tegen de bewezenverklaring van het onder 1, 2 en 4 ten laste gelegde.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in ECLI:NL:PHR:2023:791, onder 2.6, 2.7, 2.9 tot en met 2.21 en 2.23.

Beoordeling van het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt in de kern dat het hof de grondslag van de tenlastelegging heeft verlaten door zowel het onder 3 primair ten laste gelegde als het onder 3 subsidiair ten laste gelegde bewezen te verklaren.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in ECLI:NL:PHR:2023:791, onder 3.5 en 3.7 tot en met 3.9.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 31-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1470

Zaaknummer: 21/03058

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien en T.B. Trotman

Advocaten: J. Kuijper en D.W.E. Sternfeld

Wetsartikelen: 348 Sv, 350 Sv en 338 Sv

RECHTSPRAAK

Vinden verklaringen van aangeefster dat seksueel contact plaatsvond toen zij minderjarig was en nog op school zat voldoende steun in ander bewijsmateriaal?

Vinden verklaringen van aangeefster dat seksueel contact plaatsvond toen zij minderjarig was en nog op school zat voldoende steun in ander bewijsmateriaal?

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof in strijd met artikel 342 lid 2 Sv de bewezenverklaring uitsluitend heeft doen steunen op de verklaringen van één getuige.

Het cassatiemiddel faalt. De redenen daarvoor staan vermeld in ECLI:NL:PHR:2023:805, onder 3 tot en met 9 en de volgende overwegingen:

‘10. In de kern komt het betoog in de toelichting op het middel erop neer dat uit de bewijsmiddelen niet kan volgen dat de seksuele relatie tussen de verdachte en de aangeefster is begonnen gedurende het schooljaar. Volgens de steller van het middel schort het een en ander aan de motivering van het hof: de lezing van de verdachte zou teveel in het midden zijn gelaten en bovendien is voor het bewijs een niet-redengevende verklaring van de verdachte gebruikt.

11. De door het hof tot het bewijs gebezigde bewijsmiddelen 1, 2 en 4 betreffen verklaringen van de aangeefster. Bewijsmiddel 3 bevat gegevens van het telefonisch contact tussen de aangeefster en de verdachte. Het vijfde bewijsmiddel houdt de verklaring van de verdachte in. Volgens de bewijsoverweging van het hof wordt de verklaring van de aangeefster voldoende ondersteund door objectieve bewijsmiddelen en de verklaring van de verdachte zelf. De verklaring van de aangeefster dat zij de verdachte tijdens het schooljaar naaktfoto’s heeft gestuurd, vindt volgens het hof bijvoorbeeld steun in bewijsmiddel 3 waaruit volgt dat er twee naaktfoto’s op haar telefoon zijn aangetroffen die op 24 januari 2017 en 26 januari 2017 via whatsapp verstuurd kunnen zijn. Ook de verklaring van de verdachte zelf, dat hij tijdens het schooljaar naaktfoto’s van haar heeft ontvangen toen zij nog minderjarig was, biedt aan die verklaring steun. Daarnaast leidt het hof uit de inhoud van de whatsapp-berichten (die

gedeeltelijk na schooltijd verzonden zijn) af dat de relatie in die periode niet alleen vriendschappelijk was. Ook het “huiswerk” dat de verdachte de aangeefster had meegegeven om thuis te oefenen met masturberen – hetgeen de verdachte heeft erkend (bewijsmiddel 5) – plaatst het hof in die seksuele context. Tot slot hecht het hof in het kader van het bewijs waarde aan de verklaring van de verdachte waarin hij het bezoek aan de woning van de aangeefster op een moment dat haar ouders niet thuis waren erkent, terwijl hij – aldus het hof in zijn nadere bewijsoverweging – niet heeft kunnen aangeven wat de reden voor dat bezoek was.

12. Het hof heeft naar mijn inzicht voldoende (duidelijk) gemotiveerd waarom naar zijn oordeel in de tenlastegelegde periode sprake is geweest van een seksuele relatie tussen de toen nog minderjarige aangeefster en de verdachte. De bewijsmotivering van het hof onderscheidt zich van zaken waarin het steunbewijs enkel de aanwezigheid van de verdachte in het bijzijn van het vermeende slachtoffer bevestigt. Ik vermag niet in te zien in welk opzicht het hof de verklaring van de verdachte teveel in het midden heeft gelaten. Het hof heeft tegenover deze verklaring duidelijk aangegeven op grond van welke redenen het van oordeel is dat de relatie tijdens het voormelde schooljaar, toen de aangeefster nog minderjarig was, niet enkel vriendschappelijk was.

13. Dat de steller van het middel valt over de overweging van het hof dat de verdachte niet heeft kunnen aangeven waarom hij tijdens dat schooljaar op de genoemde vrijdagavond bij de aangeefster thuis op bezoek is gegaan (terwijl haar ouders niet thuis waren) zonder dat hij heeft kunnen aangeven wat de reden voor dat bezoek was, kan ik enigszins volgen. Ter terechtzitting in hoger beroep heeft de verdachte namelijk verklaard dat hij bij aangeefster thuis was uitgenodigd omdat zij graag met hem wilde praten. De verdachte heeft in dat verband echter ook verklaard dat daar niks is gebeurd. Dat de verdachte door de aangeefster bij haar thuis was uitgenodigd, blijkt ook uit de verklaring van de aangeefster zelf (bewijsmiddel 1). Zij heeft daarbij echter tevens verklaard dat de verdachte haar toen in haar slaapkamer heeft gebef. Dat het hof de verklaring van de verdachte in dit verband voor het bewijs heeft gebruikt, heeft ongetwijfeld ermee te maken dat daaruit blijkt dat hij bij de aangeefster thuis is geweest en is in zoverre niet onbegrijpelijk.

14. Al met al meen ik dus dat het hof de bewezenverklaring genoegzaam heeft gemotiveerd. Niet kan worden gezegd dat de voor het bewijs gebruikte verklaring van de aangeefster onvoldoende steun vindt in het overige bewijsmateriaal. Van een schending van art. 342, tweede lid, Sv is naar het mij voorkomt geen sprake.’

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 31-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1474

Zaaknummer: 21/04625

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering en T. Kooijmans

Advocaten: D.N. de Jonge

Wetsartikelen: 342 Sv

RECHTSPRAAK

Geweld over en weer: noodweerexcès?

Geweld over en weer: noodweerexcès?

Wenk

De verdediging klaagt namens verdachte, ten aanzien van wie zware mishandeling is bewezen verklaard, over de verwerping door het hof van het beroep op noodweerexcès.

Het hof heeft ten aanzien van het noodweer(excès) overwogen dat door en namens verdachte ter terechtzitting van het hof is aangevoerd dat hij heeft gehandeld uit noodweer. Ingeval het hof uit zou gaan van een overschrijding van de grenzen van de noodzakelijke verdediging heeft de raadsman ter terechtzitting van het hof bepleit dat verdachte dan een beroep op noodweerexcès toekomt.

De advocaat-generaal heeft in hoger beroep gesteld dat verdachte geen geslaagd beroep op noodweer of noodweerexcès toekomt. Daartoe is aangevoerd dat verdachtes lezing over de aanvang van de gebeurtenissen geen steun vindt in de overige bewijsmiddelen. Diverse getuigen die de vechtpartij goed hebben kunnen waarnemen hebben verdachte aangewezen als agressor. Er was geen wederrechtelijke aanval vanuit het slachtoffer en het handelen van verdachte was aanvallend van aard.

Voor een geslaagd beroep op noodweer is vereist dat het begane feit geboden was door de noodzakelijke verdediging van – in casu – verdachtes lijf tegen een ogenblikkelijke wederrechtelijke aanranding.

Uit de feiten en omstandigheden acht het hof – net als de rechtbank – aannemelijk dat sprake is geweest van een noodweersituatie. Ook voor de aanvang van het incident geldt dat er door uiteenlopende verklaringen van de verschillende getuigen een diffuus beeld is. Er zijn verschillende getuigen die niet alles hebben gezien. Het hof acht de verklaring van de getuige op dit punt helder en betrouwbaar, anders dan de verklaring van getuige Schoonbeek. Zij heeft pas bij de rechter-commissaris gezegd dat verdachte als eerste een klap uitgedeeld zou hebben. Ook de verklaring van getuige Estrada is wat dit aspect betreft niet eenduidig. Hij was ondertussen ook bezig met andere dingen (hij kwam aanfietsen en ging foto's maken).

Het hof gaat uit van de situatie waarbij over en weer geweldshandelingen zijn verricht. Verdachte en het slachtoffer hebben elkaar over en weer vast en duwen en trekken. Aannemelijk is dat op enig moment een situatie is ontstaan dat verdachte zich heeft moeten verdedigen tegen een wederrechtelijke aanranding jegens hem. Als reactie heeft verdachte het slachtoffer naar de grond gewerkt en is daarbij bovenop het slachtoffer komen te liggen. Op dat moment is de situatie ontstaan dat verdachte de overhand had. Van het slachtoffer ging op dat moment geen dreiging meer uit en de aanranding was van de zijde van het slachtoffer gestopt. Van een noodweersituatie voor verdachte was vanaf dat moment geen sprake meer. De geweldshandelingen van verdachte zijn op dat moment echter niet gestopt. Verdachte is doorgedaan en heeft het slachtoffer tegen het hoofd geslagen en geschopt.

Van noodweerecces is sprake indien de overschrijding van de grenzen van noodzakelijke verdediging het onmiddellijke gevolg is geweest van een hevige gemoedsbeweging, door de aanranding veroorzaakt. Bij de beantwoording van de vraag of in een concreet geval van een dergelijk 'onmiddellijk gevolg' sprake is geweest, komt betekenis toe aan de mate waarin de grenzen van de noodzakelijke verdediging zijn overschreden alsmede aan de aard en de intensiteit van de hevige gemoedsbeweging.

Verdachte heeft verklaard dat hij bezorgd was over zijn kind dat zich op de achterbank van de auto bevond ten tijde van de aanrijding met het slachtoffer en dat hij kwaad was dat hij na de aanrijding uit het niets door het slachtoffer werd aangevallen. Het hof acht het voorstelbaar dat verdachte in de situatie waarin hij verkeerde werd geconfronteerd met diverse emoties, zoals ook door hem is verklaard. Dat de aard en de intensiteit van deze gemoedsbeweging dusdanig was dat hij daardoor de grenzen heeft overschreden, is echter niet aannemelijk geworden. Verdachte heeft slechts in algemene termen verklaard dat hij angstig en kwaad was. Tegen de achtergrond van het door verdachte gebezigde geweld heeft verdachte naar het oordeel van het hof echter onvoldoende inkleuring gegeven aan de door hem gevoelde emoties. In elk geval onvoldoende om de hevigheid van de gemoedsbeweging die werd ingegeven door deze specifieke situatie te kunnen duiden. Daarmee is naar het oordeel van het hof niet aannemelijk geworden dat bij verdachte sprake is geweest van een zodanig hevige gemoedsbeweging dat hem een beroep op noodweerecces toekomt.

De Hoge Raad overweegt dat indien door of namens de verdachte een beroep op noodweer of noodweerecces is gedaan, de rechter een gemotiveerde beslissing op dat verweer moet geven. Bij de beoordeling van het beroep kunnen nauwkeurige en consistente feitelijke vaststellingen van belang zijn, waarbij de rechter de last tot het aannemelijk maken van die feitelijke grondslag niet uitsluitend op de verdachte mag leggen (vgl. ECLI:NL:HR:2016:456, r.o. 3.1.2).

De Hoge Raad overweegt dat het hof het beroep van de verdachte op noodweerecces heeft

verworpen omdat niet aannemelijk is geworden dat de overschrijding van de grenzen van noodzakelijke verdediging door de verdachte het onmiddellijk gevolg was van een door de wederrechtelijke aanranding van de verdachte door het slachtoffer veroorzaakte hevige gemoedsbeweging. De Hoge Raad oordeelt dat dat oordeel, in het licht van hetgeen is vooropgesteld, in het bijzonder waar het gaat om de door het hof aangenomen wederrechtelijke aanranding van de verdachte door het slachtoffer, niet toereikend is gemotiveerd. Het hof is in dat verband uitgegaan van een 'situatie waarbij over en weer geweldshandelingen zijn verricht' en waarbij de verdachte en het slachtoffer elkaar vasthebben en duwen en trekken, waarna 'op enig moment' een situatie is ontstaan dat de verdachte zich heeft moeten verdedigen tegen een wederrechtelijke aanranding jegens hem. Deze vaststellingen over de aanleiding en de aard van de door het hof aangenomen wederrechtelijke aanranding van de verdachte zijn echter niet voldoende nauwkeurig en consistent, mede in het licht van het door het hof gekozen uitgangspunt dat de verklaring van de getuige over de aanvang van het incident 'helder en betrouwbaar' is, en het beroep van de verdediging op die verklaring inhoudt dat het slachtoffer er volgens die getuige 'meteen' op sloeg en hij daarbij als eerste de verdachte met volle kracht met de vuist tegen het hoofd heeft geslagen.

De Hoge Raad oordeelt dat in het verlengde hiervan – mede in het licht van wat hierover door of namens de verdachte is aangevoerd – het oordeel van het hof dat de verdachte 'tegen de achtergrond van het door verdachte gebezigde geweld (...) onvoldoende inkleuring [heeft] gegeven aan de door hem gevoelde emoties' en dat die inkleuring 'in elk geval onvoldoende [is] om de hevigheid van de gemoedsbeweging die werd ingegeven door deze specifieke situatie te kunnen duiden', niet zonder meer begrijpelijk is. Ook in dat verband ontbreken voldoende nauwkeurige vaststellingen, in het bijzonder met betrekking tot 'deze specifieke situatie'.

J.H.J. Verbaan, november 2023

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 31-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1473

Zaaknummer: 21/04043

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering en C.N. Dalebout

Advocaten: T.E. Korff en A.G.M. Abeln

Wetsartikelen: 300 Sr, 41 lid 1 Sr en 41 lid 2 Sr

RECHTSPRAAK

Kon het hof oordelen dat artikel 13 lid 1 sub d (oud) Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer niet behoort tot strikte waarborgen waarmee onderzoek als bedoeld in artikel 8 lid 5 WVV 1994 is omringd?

Kon het hof oordelen dat artikel 13 lid 1 sub d (oud) Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer niet behoort tot strikte waarborgen waarmee onderzoek als bedoeld in artikel 8 lid 5 WVV 1994 is omringd?

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van het hof dat sprake is van een ‘onderzoek’ als bedoeld in artikel 8 lid 5 WVV 1994. Het keert zich in dat verband onder meer tegen het oordeel van het hof dat artikel 13 lid 1 aanhef en onder d (oud) van het Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer (hierna: Besluit) niet behoort tot de strikte waarborgen waarmee het onderzoek als bedoeld in artikel 8 lid 5 WVV 1994 is omringd.

De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 12 april 2022, ECLI:NL:HR:2022:567, voor zover in deze zaak van belang, het volgende overwogen:

‘Betreft artikel 13 lid 1, aanhef en onder d, Besluit een strikte waarborg?’

Van “een onderzoek” zoals bedoeld in artikel 8 lid 5 WVV 1994 is slechts sprake indien de waarborgen zijn nageleefd waarmee de wetgever dat onderzoek met het oog op de betrouwbaarheid van de resultaten daarvan heeft omringd. Deze waarborgen worden ook wel aangeduid als de strikte waarborgen.

De rechtspraak van de Hoge Raad houdt in dat tot deze waarborgen onder meer behoort het voorschrift van artikel 13 lid 1, aanhef en onder d, Besluit, dat inhoudt dat na de bloedafname het buisje of de buisjes met bloed zo spoedig mogelijk naar een voor het bloedonderzoek geaccrediteerd laboratorium als bedoeld in artikel 14 lid 2 Besluit wordt of worden gezonden. (Vgl. HR 27 oktober 2020, ECLI:NL:HR:2020:1684.)’

Het oordeel van het hof dat artikel 13 lid 1 aanhef en onder d (oud) Besluit niet een strikte waarborg is, is dus onjuist.

De klacht is gegrond. Dat brengt mee dat bespreking van het restant van het cassatiemiddel niet nodig is.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 31-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1468

Zaaknummer: 21/04112

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en T. Kooijmans

Advocaten: M.D. Rijnsburger

Wetsartikelen: 8 WVV

RECHTSPRAAK

Afwijzing verzoek onderzoek detentiegeschiktheid voldoende gemotiveerd?

Afwijzing verzoek onderzoek detentiegeschiktheid voldoende gemotiveerd?

Wenk

De verdediging klaagt namens verdachte, ten aanzien van wie ontucht met een minderjarige is bewezen verklaard, over de afwijzing door het hof van het verzoek dat de verdediging op de terechtzitting in hoger beroep heeft gedaan om onderzoek te laten doen door een deskundige naar de detentiegeschiktheid van de verdachte.

Het proces-verbaal van de terechtzitting in hoger beroep van 26 april 2021 houdt onder meer in dat de raadvrouw in de gelegenheid wordt gesteld haar onderzoekswensen toe te lichten en deelt mede:

Het is lastig hetgeen ik vandaag het hof ga verzoeken. Ik ben mij er terdege van bewust dat het feit dat de zaak vandaag niet-inhoudelijk zal worden behandeld voor de benadeelde partij erg vervelend is. De hartoperatie die mijn cliënt in november 2020 heeft ondergaan heeft een lang herstel gevergd. Mijn cliënt was lange tijd fysiek niet in staat om bij mij op kantoor te komen om zijn zaak te bespreken. Het leek mij in verband met de Covid-situatie ook niet verstandig dat ik bij cliënt op huisbezoek zou gaan. Uiteindelijk heeft het gesprek met mijn cliënt pas op 13 april 2021 kunnen plaatsvinden. Het bleek toen erg moeilijk om een gesprek met hem te voeren. Het lukte mij niet om tot hem door te dringen en cliënt kwam erg verward over. Zijn echtgenote was bij het gesprek aanwezig. Zij bevestigde mijn indruk en vertelde dat haar man momenteel erg verward is en veel slaapt. Wat de oorzaak daarvan is, is onduidelijk. Gelet op het voorgaande voel ik mij niet gemachtigd om het standpunt van mijn cliënt tijdens de inhoudelijke behandeling van zijn strafzaak naar voren te brengen. Ik weet ook niet hoe het tuchtrechtelijk zit als ik mijn cliënt gelet op zijn huidige toestand zou vertegenwoordigen tijdens de inhoudelijke zitting. De vraag is dus of mijn cliënt in staat is mij te machtigen om namens hem het woord te voeren. Mijnheer had deze zitting door willen laten gaan. Voor mij is echter niet duidelijk of hij alles wel begrijpt. Ik heb contact gehad met de waarnemend

huisarts van mijn cliënt. Zij heeft laten weten dat er nader onderzoek nodig is om vast te stellen of er sprake is van cognitieve dan wel psychiatrische problematiek en dat dit met de eigen huisarts van mijn cliënt zal worden besproken. De waarnemend huisarts heeft mijn cliënt in verband met zijn gehoorproblemen doorverwezen naar een audicien of KNO-arts. Daarnaast doet de vraag zich voor of mijn cliënt, mocht het tot een veroordeling komen, detentiegeschikt is. De reclassering heeft gerapporteerd dat zij denken dat mijn cliënt niet in staat is een taakstraf uit te voeren.

Gelet op het voorgaande verzoek ik het hof nader onderzoek te laten verrichten door een psycholoog en/of psychiater naar de geestelijke en lichamelijke toestand van mijn cliënt ter beantwoording van de vraag of mijn cliënt in staat is de behandeling van zijn strafzaak in hoger beroep bij te wonen en ter beantwoording van de vraag of cliënt – indien het hof tot een veroordeling zou komen – geschikt is een (langdurige) detentie te ondergaan en/of een taakstraf uit te voeren.

(...)

De advocaat-generaal gevraagd naar haar standpunt deelt mede:

(...) Met betrekking tot het verzoek tot nader onderzoek naar de detentiegeschiktheid merk ik op dat er heel wat aan de hand moet zijn om iemand detentieongeschikt te achten. De strafrechter buigt zich veelal niet over deze vraag omdat dit een vraag is die in een latere fase dient te worden beantwoord. Beoordeling daarvan vindt plaats in de PI. Ik stel mij gelet op het voorgaande op het standpunt dat er onvoldoende ankers zijn om tot de conclusie te komen dat er sprake is van noodzaak om het door de raadvrouw verzochte onderzoek door een psycholoog en/of psychiater te gelasten.

De raadvrouw reageert daarop:

(...) De vraag of iemand al dan niet detentiegeschikt is, is mijns inziens noodzakelijk voor het bepalen van een passende straf en maakt dat er wellicht gezocht kan worden naar andere strafmodaliteiten. Ten aanzien van de medische situatie van mijn cliënt wil ik nog opmerken dat mijn cliënt een hartoperatie heeft moeten ondergaan in verband met een bacteriële ontsteking. Het betreft, als ik het goed verwoord, een aandoening waarbij bacteriële ontstekingen telkens in een andere vorm kunnen terugkeren. Mijn cliënt moet dan met spoed, binnen een paar dagen worden geopereerd.

De advocaat-generaal deelt mede bij haar standpunt te blijven.

(...)

De voorzitter deelt als beslissing van het hof mede dat het verzoek van de raadvrouw tot nader onderzoek ter beantwoording van de vraag of cliënt in staat is de inhoudelijke behandeling van zijn strafzaak bij te wonen, wordt toegewezen. Het verzoek tot het gelasten van een nader onderzoek ter beantwoording van de vraag of verdachte detentiegeschikt is en/of een taakstraf kan uitvoeren wijst het hof af.

De Hoge Raad overweegt dat het hof het verzoek van de verdediging kennelijk heeft opgevat als een verzoek tot het benoemen van een deskundige door de zittingsrechter of – na verwijzing van de zaak door het hof – door de rechter-commissaris of raadsheer-commissaris met het oog op nader onderzoek naar (onder meer) de detentiegeschiktheid van de verdachte. Een dergelijk verzoek is een verzoek als bedoeld in artikel 328 jo. artikel 331 lid 1 Sv om gebruik te maken van de bevoegdheid die is omschreven in artikel 315 lid 3 tweede volzin Sv dan wel in artikel 316 Sv. Maatstaf voor de beslissing op zo'n verzoek is telkens of de rechter de noodzaak van het verzochte is gebleken. De Hoge Raad overweegt dat het hof dit verzoek heeft afgewezen zonder dat het ervan blijk heeft gegeven de hiervoor genoemde maatstaf te hebben aangelegd, terwijl het hof ook niet anderszins redenen heeft genoemd voor de afwijzing van het verzoek. De Hoge Raad oordeelt dat het hof de afwijzing van het verzoek daarom ontoereikend gemotiveerd heeft.

J.H.J. Verbaan, november 2023

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 31-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1471

Zaaknummer: 22/00780

Rechters: M.J. Borgers, C. Caminada en T.B. Trotman

Advocaten: E.E.W.J. Maessen

Wetsartikelen: 315 Sv, 316 Sv, 331 Sv, 244 Sr en 248 Sr

RECHTSPRAAK

Is de afwijzing door het hof van het door de verdediging gedane verzoek tot het horen, niet verenigbaar met artikel 6 EVRM en is de verwerping van een verweer over de betrouwbaarheid van bewijsmiddelen ten onrechte geweest?

Is de afwijzing door het hof van het door de verdediging gedane verzoek tot het horen, niet verenigbaar met artikel 6 EVRM en is de verwerping van een verweer over de betrouwbaarheid van bewijsmiddelen ten onrechte geweest?

Beoordeling eerste cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt dat de afwijzing door het hof van het door de verdediging gedane (voorwaardelijk) verzoek tot het horen van [betrokkene 1] als getuige ontoereikend is gemotiveerd, althans dat die afwijzing en het gebruik van een eerder door deze getuige afgelegde verklaring voor het bewijs, niet verenigbaar is met het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces.

In deze zaak heeft de raadsman van de verdachte verzocht om [betrokkene 1] als getuige te horen over haar verklaring dat de verdachte ‘iets’ moest meenemen als er een conflict was en dat met dit ‘iets’ op een wapen werd gedoeld. Het hof heeft het verzoek afgewezen op de grond dat het horen van [betrokkene 1] ‘niet van belang is voor enige in de strafzaak uit hoofde van de artikelen 348 en 350 van het Wetboek van Strafvordering te nemen beslissing’. De afwijzing van dat verzoek, waaraan onder meer ten grondslag is gelegd dat de verdediging (de redengevendheid van) de betreffende verklaring van die getuige betwist, is niet zonder meer begrijpelijk. De Hoge Raad neemt daarbij in aanmerking dat het hof de bewezenverklaring mede heeft aangenomen op grond van die verklaring van [betrokkene 1] zonder dat de verdediging deze getuige heeft kunnen ondervragen, terwijl het hof niet ervan blijk heeft gegeven te hebben nagegaan of de procedure in haar geheel voldoet aan het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces (vgl. HR 20 april 2021,

ECLI:NL:HR:2021:576).

Het cassatiemiddel klaagt daarover terecht. Dat hoeft echter niet tot cassatie te leiden om de volgende redenen. De in bewijsmiddel 6 opgenomen verklaring van [betrokkene 1] betreft slechts een niet-geconcretiseerde mededeling over het meenemen van ‘een wapen’ door de verdachte bij conflicten en heeft niet betrekking op de specifieke feiten en omstandigheden (waaronder de datum waarop de verdachte het wapen voorhanden had en het soort wapen), zoals vermeld in de bewezenverklaring. Bovendien is, in het bijzonder gelet op de inhoud van de bewijsmiddelen 1 tot en met 4, die verklaring in het geheel van de bewijsvoering van het hof van zeer ondergeschikte betekenis. Uit de betreffende bewijsmiddelen komt onder meer naar voren dat de politie de verdachte, naar aanleiding van een melding over wapenbezit, wilde fouilleren op de aanwezigheid van wapens, de verdachte zich toen opzettelijk liet vallen in een perkje, de politie meteen daarna het vuurwapen en de munitie aantrof op precies die plek in het perkje waar de verdachte gelegen had, en dat [betrokkene 3] heeft verklaard dat de verdachte het betreffende vuurwapen voorhanden had op het moment dat de politie kwam. Een en ander brengt met zich dat ook als bewijsmiddel 6 wordt weggedacht, de bewezenverklaring zonder meer toereikend is gemotiveerd en dat de verdachte onvoldoende belang heeft bij de klachten van het cassatiemiddel.

Beoordeling van het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt in de kern over de verwerping door het hof van een verweer over de betrouwbaarheid van het door het hof als bewijsmiddel 3 gebruikte proces-verbaal van verbalisanten [verbalisant 5] en [verbalisant 4] en van de door het hof als bewijsmiddel 1 gebruikte verklaring van [betrokkene 3].

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal:

‘Vooropgesteld moet worden dat de rechter die over de feiten oordeelt, beslist wat hij van het beschikbare bewijsmateriaal betrouwbaar en bruikbaar vindt en aan welk bewijsmateriaal hij geen waarde toekent. De feitenrechter hoeft deze beslissingen over de selectie en waardering van het bewijsmateriaal niet te motiveren. Dat is anders in een aantal specifieke gevallen, onder meer wanneer door of namens de verdachte een uitdrukkelijk onderbouwd standpunt is ingenomen ten aanzien van het gebruikte bewijsmateriaal. Hoe ver die motiveringsplicht gaat, hangt onder meer af van de inhoud en indringendheid van de argumenten die zijn aangevoerd. Die motiveringsplicht gaat niet zo ver dat bij de nietaanvaarding van een uitdrukkelijk onderbouwd standpunt op ieder detail van de argumentatie moet worden ingegaan.

Voor zover het middel betrekking heeft op het verweer over de betrouwbaarheid van het “eerste” proces-verbaal van verbalisanten [verbalisant 5] en [verbalisant 4] mist het feitelijke grondslag, nu uit de processen-verbaal van de terechtzittingen in hoger beroep van 23 april 2021 en 18 juli 2021 noch uit de overgelegde pleitnota blijkt dat een dergelijk verweer is gevoerd. De geciteerde pleitnota wijst eerder op het tegendeel, nu deze onder meer inhoudt dat het aanvullende proces-verbaal van verbalisanten [verbalisant 5] en [verbalisant 4] “ongeloofwaardig is want opeens gedetailleerder dan en zelfs tegenstrijdig met pv van twee weken daarvoor [de AG begrijpt: het ‘eerste’ proces-verbaal van verbalisanten [verbalisant 5] en [verbalisant 4]]” en dat “de verdediging hen [daarom houdt] aan hun eerste pv, met ‘verse wetenschap’.”

Voor zover het middel betrekking heeft op het verweer met betrekking tot de betrouwbaarheid van de “eerste” verklaring van [betrokkene 3] geldt dat deze door het hof voor het bewijs gebezigde verklaring (bewijsmiddel 1) inhoudt dat [betrokkene 3] – anders dan in het verweer van de raadsman tot uitgangspunt is genomen – heeft gezien dat de verdachte een vuurwapen in zijn handen had. Het hof heeft in reactie op dat verweer overwogen dat het geen reden ziet om te twijfelen aan de betrouwbaarheid van de gebezigde bewijsmiddelen. Daarmee vindt het door de verdediging ingenomen standpunt afdoende weerlegging. Het hof was, mede gelet op hetgeen hiervoor is vooropgesteld, niet gehouden tot een nadere motivering.’

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1441

Zaaknummer: 22/02880

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien en C. Caminada

Advocaten: J.C. Reisinger en M.N. Greeven

Wetsartikelen: 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Is gehandeld in strijd met de in brief van ministers weergegeven werkwijze en is sprake van ‘ook overigens onredelijke vervolgingsbeslissing’?

Is gehandeld in strijd met de in brief van ministers weergegeven werkwijze en is sprake van ‘ook overigens onredelijke vervolgingsbeslissing’?

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van het hof dat het openbaar ministerie niet-ontvankelijk moet worden verklaard in de vervolging.

Het hof heeft onder meer vastgesteld dat de verdachte als bestuurder van een personenauto is aangehouden naar aanleiding van een melding in het ANPR-systeem en dat van haar werd gevorderd medewerking te verlenen aan een speekseltest. Het resultaat van deze test gaf een indicatie voor cannabisgebruik. Bij haar aanhouding heeft de verdachte verklaard dat zij al tien jaar ongeveer drie joints per dag rookt in verband met haar reuma. Het hof heeft verder vastgesteld dat daarbij aan de verdachte niet de gelegenheid is geboden om een geldig doktersrecept in te sturen en dat zij ook niet op die mogelijkheid is geweest.

Het hof heeft op grond van deze vaststellingen (kort gezegd) geoordeeld dat in strijd is gehandeld met de door het hof als ‘handhavingspraktijk’ aangeduide werkwijze zoals beschreven in de brief, dat hierdoor onherstelbaar is tekortgedaan aan de procedurele rechten van de verdachte en dat dit in de gegeven omstandigheden tot niet-ontvankelijkheid van het openbaar ministerie in de vervolging moet leiden.

Nu uit de enkele verklaring van de verdachte ten tijde van haar aanhouding dat zij ‘joints (...) rookt in verband met haar reuma’ niet kan worden afgeleid dat zij ‘op medisch voorschrift’ een ‘geneesmiddel’ gebruikte zoals bedoeld in de brief, is het oordeel van het hof dat in strijd is gehandeld met de daar weergegeven werkwijze niet begrijpelijk. Voor zover het cassatiemiddel hierover klaagt, slaagt het.

Ook voor zover het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van het hof dat sprake is van een

‘ook overigens onredelijke vervolgingsbeslissing’, slaagt het. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal:

‘De steller van het middel klaagt voorts over ’s hofs oordeel dat sprake zou zijn van een “ook overigens onredelijke vervolgingsbeslissing”. Indien het hof hiermee tot uitdrukking heeft willen brengen dat geen redelijk handelend lid van het openbaar ministerie tot (voortzetting van de) vervolging heeft kunnen besluiten, zou het hof hebben miskend dat aan een op handelen in strijd met het verbod van willekeur gebaseerde niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie zware motiveringseisen worden gesteld. Aan die eisen zou niet zijn voldaan. In dat verband merkt de steller van het middel op dat niet valt in te zien waarom het onderzoek door het NFI niet meer zou kunnen worden uitgevoerd, nu voor onderzoek naar de vraag of de aangetroffen concentratie van de stof in het bloed past binnen de therapeutische range van de voorgeschreven dosering en onderzoek naar de effecten op de rijvaardigheid niet nodig is dat het van de verdachte afgenomen bloed nog beschikbaar is. Daarbij zou noch uit het proces-verbaal van de terechtzitting volgen noch in de pleitnota zijn aangevoerd dat de verdachte niet meer over de mogelijkheid beschikt om zich van bewijsstukken te voorzien waaruit blijkt dat het cannabisgebruik medisch werd voorgeschreven.

Uw Raad heeft in een arrest van 26 april 2016 het volgende overwogen:

“3.2. Bij de beoordeling van de middelen moet worden vooropgesteld dat in art. 167, eerste lid, Sv aan het Openbaar Ministerie de bevoegdheid is toegekend zelfstandig te beslissen of naar aanleiding van een ingesteld opsporingsonderzoek vervolging moet plaatsvinden. De beslissing van het Openbaar Ministerie om tot vervolging over te gaan leent zich slechts in zeer beperkte mate voor een inhoudelijke rechterlijke toetsing in die zin dat slechts in uitzonderlijke gevallen plaats is voor een niet-ontvankelijkverklaring van het Openbaar Ministerie in de vervolging op de grond dat het instellen of voortzetten van die vervolging onverenigbaar is met beginselen van een goede procesorde (vgl. HR 6 november 2012, ECLI:NL:HR:2012:BX4280, NJ 2013/109).

Zo’n uitzonderlijk geval doet zich voor wanneer de vervolging wordt ingesteld of voortgezet nadat door het Openbaar Ministerie gedane, of aan het Openbaar Ministerie toe te rekenen, uitlatingen (of daarmee gelijk te stellen gedragingen) bij de verdachte het gerechtvaardigde vertrouwen hebben gewekt dat hij niet (verder) zal worden vervolgd. Aan uitlatingen of gedragingen van functionarissen aan wie geen bevoegdheden in verband met de vervolgingsbeslissing zijn toegekend, kan zulk gerechtvaardigd vertrouwen dat (verdere) vervolging achterwege zal blijven evenwel in de regel niet worden ontleend (vgl. HR 8 mei 2012, ECLI:NL:HR:2012:BW5002).

Een uitzonderlijk geval als zojuist bedoeld doet zich ook voor wanneer de vervolging wordt ingesteld of voortgezet terwijl geen redelijk handelend lid van het Openbaar Ministerie heeft kunnen oordelen dat met (voortzetting van) de vervolging enig door strafrechtelijke handhaving beschermd belang gediend kan zijn. In het geval van een zodanige, aperte onevenredigheid van de vervolgingsbeslissing is de (verdere) vervolging onverenigbaar met het verbod van willekeur (dat in de strafrechtspraak in dit verband ook wel wordt omschreven als het beginsel van een redelijke en billijke belangenafweging). Aan het oordeel dat het Openbaar Ministerie om deze reden in de vervolging van een verdachte niet-ontvankelijk moet worden verklaard dienen zware motiveringseisen te worden gesteld. (Vgl. HR 2 juli 2013, ECLI:NL:HR:2013:7, NJ 2013/563.)”

Dat sprake is van uitlatingen (of daarmee gelijk te stellen gedragingen) die bij de verdachte het gerechtvaardigde vertrouwen hebben gewekt dat zij niet verder zal worden vervolgd, heeft het hof niet vastgesteld. In zoverre het hof ervanuit is gegaan dat de genoemde brief van de ministers dergelijk vertrouwen heeft gewekt, merk ik op dat reeds uit de bespreking van de eerste deklacht voortvloeit dat dit oordeel niet zonder meer begrijpelijk is. Ik wijs er voorts op dat door of namens de verdachte ook niet is aangevoerd dat sprake is van handelen op grond van (door de brief) opgewekt vertrouwen.

Dat sprake is van een geval waarin geen redelijk handelend lid van het openbaar ministerie heeft kunnen oordelen dat met (voortzetting van) de vervolging enig door strafrechtelijke handhaving beschermd belang gediend kan zijn, volgt evenmin uit 's hofs overwegingen. Ik neem daarbij in aanmerking dat aan de verdachte (kort gezegd) is tenlastegelegd dat zij een personenauto heeft bestuurd “terwijl ingevolge een onderzoek in de zin van artikel 8 van de WVV94, het gehalte in haar bloed van de bij die stof vermelde meetbare stof 9,0 microgram THC per liter bloed bedroeg”. Volgens artikel 3 van het Besluit alcohol, drugs en geneesmiddelen in het verkeer bedraagt de grenswaarde bij cannabis “3,0 microgram tetrahydrocannabinol per liter bloed”.

Met de steller van het middel (zo begrijp ik) meen ik voorts dat ook als ervanuit wordt gegaan dat ten onrechte aan de verdachte niet de gelegenheid is geboden een doktersrecept te overleggen, de gevolgen daarvan niet zodanig zijn dat zij de beslissing van het openbaar ministerie om tot vervolging over te gaan apert onevenredig kunnen maken. Dat geen doktersrecept is overgelegd, al dan niet omdat de verdachte dat recept door tijdsverloop niet meer kan achterhalen, staat er niet aan in de weg om in het licht van aangevoerde feiten en omstandigheden van het bestaan van dat recept uit te gaan en aan het NFI te vragen “of de aangetroffen concentratie van de stof in het bloed past binnen de therapeutische range van de voorgeschreven dosering en wat de effecten daarvan zijn op de rijvaardigheid”. Als de rechter dergelijk onderzoek aan het NFI opdraagt kan de uitkomst van het onderzoek niet meer

worden betrokken bij de vervolgingsbeslissing, maar inzake die beslissing houdt de brief toch alleen maar in dat met inachtneming van (zo begrijp ik) de uitkomsten van het onderzoek “en alle overige feiten en omstandigheden wordt beoordeeld of de geneesmiddelengebruiker zal worden vervolgd”. De rechter kan met de uitkomsten van het onderzoek rekening houden bij het bepalen van de straf.

De opbouw van de overwegingen van het hof die tot de bestreden beslissing hebben geleid, kunnen de gedachte doen opkomen dat het de bestreden beslissing mede heeft gebaseerd op de omstandigheid “dat de verdachte zich voor haar mobiliteit en daarmee haar persoonlijke leven zeer ingrijpende beperkingen en andere gevolgen heeft moeten laten welgevallen”. Die omstandigheid maakt de vervolgingsbeslissing evenwel niet onjuist. Ik wijs er daarbij op dat andere personen die al dan niet op medisch voorschrift geneesmiddelen slikken die de rijvaardigheid beïnvloeden, daar eveneens (ingrijpend) door beperkt kunnen worden in hun (mogelijkheden tot) deelname aan het verkeer. Tegen die achtergrond lees ik 's hofs arrest niet aldus dat het in deze gevolgen een (toereikende) grond voor de bestreden beslissing heeft gezien.

Al met al meen ik dat zonder nadere toelichting, die ontbreekt, niet zonder meer begrijpelijk is waarom sprake zou zijn van een “ook overigens onredelijke vervolgingsbeslissing”.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1307

Zaaknummer: 21/05229

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en A.E.M. Röttgering

Advocaten: B.E.J. Torny

Wetsartikelen: 167 Sv

RECHTSPRAAK

Kon het hof verstek verlenen tegen niet-verschenen verdachte?

Kon het hof verstek verlenen tegen niet-verschenen verdachte?

Het cassatiemiddel klaagt over de beslissing van het hof tot het verlenen van verstek tegen de niet-verschenen verdachte.

Het cassatiemiddel voert, kort gezegd, aan dat de verstekverlening berust op de onjuiste aanname van het hof dat voor de verdachte geen raadsman aanwezig was.

Uit de stukken die bij de cassatieschriftuur zijn gevoegd, moet worden afgeleid dat de raadsman van de verdachte zich tijdig heeft gesteld en dat de raadsman op het tijdstip van aanvang van de terechtzitting bij de zittingszaal aanwezig was. Gelet daarop en in aanmerking genomen de gang van zaken rond het uitroepen van de zaak zoals beschreven in de brief van het hof van 16 februari 2022, heeft de raadsman ten onrechte niet de gelegenheid gekregen de verdachte in zijn afwezigheid op de terechtzitting te vertegenwoordigen. De beslissing van het hof om tegen de verdachte verstek te verlenen en het onderzoek ter terechtzitting voort te zetten is dus achteraf gezien onjuist.

Het cassatiemiddel slaagt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1453

Zaaknummer: 22/00289

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijer en T.B. Trotman

Advocaten: P. van Dongen, R.J. Baumgardt en S. van den Akker

Wetsartikelen: 416 Sr

RECHTSPRAAK

Is gestelde bijzondere voorwaarde, te bepalen door justitiële instantie die verantwoordelijk is voor plaatsing, verenigbaar met artikel 14c lid 2 onder 10 Sr?

Is gestelde bijzondere voorwaarde, te bepalen door justitiële instantie die verantwoordelijk is voor plaatsing, verenigbaar met artikel 14c lid 2 onder 10 Sr?

Het cassatiemiddel klaagt over de door het hof gestelde bijzondere voorwaarde die kort gezegd inhoudt dat de verdachte zich laat opnemen in een zorginstelling voor een kortdurende klinische opname als de reclassering daartoe een indicatie aanvraagt en deze verkrijgt. Het voert daartoe aan dat de beslissing of en wanneer zich de noodzaak voordoet van opneming van de veroordeelde in een zorginstelling, is voorbehouden aan de rechter.

Op grond van artikel 14c lid 2 aanhef en onder 10° Sr kan als bijzondere voorwaarde bij een (gedeeltelijk) voorwaardelijke straf de opneming van de veroordeelde in een zorginstelling worden gesteld. De beslissing of zich de noodzaak voordoet van opneming van de veroordeelde in een zorginstelling en voor welke duur, is voorbehouden aan de rechter. (Vgl. HR 19 juni 2018, ECLI:NL:HR:2018:946.)

Gelet hierop is de door het hof gestelde bijzondere voorwaarde, voor zover deze de beslissing of de verdachte zich voor de duur van maximaal zeven weken (of zo veel korter als de reclassering in overleg met de zorginstelling verantwoord vindt) moet laten opnemen in een zorginstelling, in handen legt van de reclassering, de voor indicatie verantwoordelijke instantie en/of de justitiële instantie die verantwoordelijk is voor plaatsing, onverenigbaar met artikel 14c lid 2 aanhef en onder 10° Sr.

Het cassatiemiddel slaagt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1418

Zaaknummer: 22/01444

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en C.N. Dalebout

Advocaten: A.M.J. Comans

Wetsartikelen: 14c Sr

RECHTSPRAAK

Kon hof verdachte niet-ontvankelijk verklaren in zijn hoger beroep, nu zich bij stukken e-mailbericht van raadsman met als bijlage appelschriftuur bevindt?

Kon hof verdachte niet-ontvankelijk verklaren in zijn hoger beroep, nu zich bij stukken e-mailbericht van raadsman met als bijlage appelschriftuur bevindt?

Het cassatiemiddel klaagt onder meer over de niet-ontvankelijkverklaring van de verdachte door het hof in het hoger beroep.

De klacht is gegrond. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal. Dat brengt mee dat bespreking van het restant van het cassatiemiddel niet nodig is.

Conclusie advocaat-generaal:

‘Bij de aan de Hoge Raad gezonden stukken bevindt zich een “akte instellen hoger beroep”, die inhoudt dat op 5 oktober 2020 door mr. M. de Reus namens de verdachte hoger beroep is ingesteld tegen het vonnis van de politierechter in de rechtbank Rotterdam, zittingsplaats Dordrecht, van diezelfde datum.

Verder bevindt zich in het dossier:

- (i) een mail van 13 oktober 2020 van mr. M. de Reus aan de rechtbank Rotterdam, waarbij een appelschriftuur als bijlage is gevoegd;
- (ii) de betreffende appelschriftuur van 13 oktober 2020, opgesteld namens de verdachte, met daarop een stempel waaruit blijkt dat deze op 13 oktober 2020 bij de rechtbank Rotterdam is ingekomen. In deze appelschriftuur wordt vermeld dat de verdachte zich niet met de uitspraak kan verenigen en dat de verdachte vindt dat hij onterecht is veroordeeld. Ook wordt daarin verzocht om het horen van een drietal getuigen;
- (iii) een mail van 29 januari 2021 van de “poortraadsheer” van het hof Den Haag waarin een beslissing wordt meegedeeld over de in de appelschriftuur gedane getuigenverzoeken.

Uit deze stukken blijkt – anders dan het hof heeft overwogen – dat er namens de verdachte wel degelijk een appelschriftuur is ingediend. Daarom is het oordeel van het hof dat de verdachte op de voet van artikel 416 lid 2 Sv niet-ontvankelijk wordt verklaard in het hoger beroep, niet begrijpelijk.’

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1437

Zaaknummer: 22/01710

Rechters: M.J. Borgers, C. Caminada en F. Posthumus

Advocaten: R.J. Baumgardt en S. van den Akker

Wetsartikelen: 416 Sv

RECHTSPRAAK

Heeft de rechtbank ten onrechte het klaagschrift dat strekt tot opheffing van het beslag en teruggave van het in beslag genomen voorwerp niet-ontvankelijk verklaard?

Heeft de rechtbank ten onrechte het klaagschrift dat strekt tot opheffing van het beslag en teruggave van het in beslag genomen voorwerp niet-ontvankelijk verklaard?

Het gaat in deze zaak om de inbeslagneming als bedoeld in artikel 94 Sv onder een derde van een snorfiets. De rechtbank heeft het klaagschrift van de klagster dat strekt tot opheffing van het beslag en teruggave aan haar van het in beslag genomen voorwerp niet-ontvankelijk verklaard.

Uit door de advocaat-generaal ingewonnen inlichtingen blijkt dat ten aanzien van het in beslag genomen voorwerp een last is gegeven als bedoeld in artikel 116 lid 2 onder c Sv en dat het vervolgens is vernietigd met een machtiging van de officier van justitie.

Hieruit volgt dat het beslag inmiddels is beëindigd. Daarom zal de Hoge Raad het cassatieberoep van de klagster niet in behandeling nemen.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1425

Zaaknummer: 22/01873

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering en M. Kuijer

Advocaten: H. Sytema en Genemans, N.B. N.B. Genemans

Wetsartikelen: 116 Sv

RECHTSPRAAK

Is oplegging van maatregel voldoende gemotiveerd, nu uit 's hofs uitspraak niet kan volgen om welke reden verdachte heeft geweigerd mee te werken aan het onderzoek dat moet worden verricht ten behoeve van advies van gedragsdeskundigen?

Is oplegging van maatregel voldoende gemotiveerd, nu uit 's hofs uitspraak niet kan volgen om welke reden verdachte heeft geweigerd mee te werken aan het onderzoek dat moet worden verricht ten behoeve van advies van gedragsdeskundigen?

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof de oplegging van de maatregel van terbeschikkingstelling onvoldoende heeft gemotiveerd omdat uit de uitspraak van het hof niet kan volgen om welke reden de verdachte heeft geweigerd mee te werken aan het onderzoek dat moet worden verricht ten behoeve van het advies van gedragsdeskundigen als bedoeld in artikel 37a Sr.

Het hof heeft de oplegging van de maatregel van terbeschikkingstelling met een bevel tot verpleging van overheidswege toereikend gemotiveerd. Voor zover het cassatiemiddel berust op de opvatting dat de feitenrechter in zijn uitspraak de reden van weigering van de verdachte om medewerking te verlenen aan het gedragskundig onderzoek moet vermelden, faalt het omdat die opvatting in haar algemeenheid geen steun vindt in het recht.

Het cassatiemiddel faalt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1361

Zaaknummer: 22/02968

Rechters: V. van den Brink, T. Kooijmans en C.N. Dalebout

Advocaten: G. Spong

Wetsartikelen: 37a Sr

RECHTSPRAAK

Kan uit een aan raadsman gerichte brief worden afgeleid dat afschrift van dagvaarding in hoger beroep aan raadsman van verdachte is gezonden?

Kan uit een aan raadsman gerichte brief worden afgeleid dat afschrift van dagvaarding in hoger beroep aan raadsman van verdachte is gezonden?

Het cassatiemiddel klaagt onder meer dat in strijd met artikel 48 Sv geen afschrift van de dagvaarding in hoger beroep aan de raadsman van de verdachte is gezonden.

Uit de stukken blijkt dat de advocaat H. Weisfelt zich bij e-mail van 22 februari 2022 aan de strafgriffie van het hof heeft gesteld als raadsman van de verdachte in hoger beroep. Bij de stukken bevindt zich verder een kopie van de dagvaarding in hoger beroep. Op die kopie staat geen mededeling waaruit kan blijken dat een afschrift van deze dagvaarding aan de raadsman van de verdachte is verzonden. Ook op grond van andere stukken die aan de Hoge Raad zijn gezonden, kan niet zo'n vaststelling worden gedaan. Dat – zoals in de conclusie van de advocaat-generaal is vermeld – zich bij de stukken een aan (het kantooradres van) de raadsman gerichte brief bevindt waarin in verband met het opgeven van bezwaren tegen het vonnis in eerste aanleg melding wordt gemaakt van de datum en het tijdstip van de zitting in hoger beroep, is niet toereikend om aan te nemen dat een afschrift van de dagvaarding in hoger beroep aan de raadsman van de verdachte is verzonden. Volgens het proces-verbaal van de terechtzitting in hoger beroep is daar noch de verdachte noch diens raadsman verschenen.

Conclusie advocaat-generaal:

'Die bespreking kan kort zijn. Ook als ervan wordt uitgegaan dat de raadsman zich tijdig bij het hof heeft gesteld, leidt het middel naar mijn inzicht niet tot cassatie. Onder de in cassatie voorhanden stukken van het geding bevindt zich namelijk het in randnummer 7, ad (vi) genoemde schrijven van de advocaat-generaal bij het ressortsparket, vestiging Den Haag, van 8 september 2022 dat gericht is aan de raadsman, met het juiste adres van diens kantoor. Ik meen – mede gelet op HR 24 mei 2022, ECLI:NL:HR:2022:7162 – dat daaruit het ernstige

vermoeden kan worden afgeleid dat dit schrijven daadwerkelijk aan de raadsman is verzonden en dat ten aanzien van de dagvaarding in hoger beroep het voorschrift vervat in art. 48 Sv is nageleefd. Alsdan komt de feitelijke grondslag aan het middel te ontvallen.’

Op grond hiervan moet worden aangenomen dat ten aanzien van de dagvaarding in hoger beroep het voorschrift van de tweede volzin van artikel 48 Sv niet is nageleefd. Voor zover het cassatiemiddel daarover klaagt, is het terecht voorgesteld. Dat brengt mee dat bespreking van het restant van het cassatiemiddel niet nodig is.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1446

Zaaknummer: 22/03924

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijer en F. Posthumus

Advocaten: H. Weisfelt

Wetsartikelen: 48 Sv

RECHTSPRAAK

Kon de rechtbank oordelen dat beklag niet binnen wettelijke termijn van drie maanden na einde van strafzaak is ingediend?

Kon de rechtbank oordelen dat beklag niet binnen wettelijke termijn van drie maanden na einde van strafzaak is ingediend?

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van de rechtbank dat de klager niet-ontvankelijk is in zijn klaagschrift vanwege overschrijding van de termijn van artikel 552a lid 3 Sv.

Uit artikel 552a lid 3 Sv volgt dat een op grond van artikel 552a Sv zo spoedig mogelijk na de inbeslagneming ingediend klaagschrift ontvankelijk is zolang er nog geen drie maanden zijn verstreken sinds de vervolgte zaak tot een einde is gekomen.

Als het beslag is gelegd op grond van artikel 94 Sv in een zaak waarin verscheidene personen als verdachten zijn aangemerkt, is aan de vervolgte zaak pas een einde gekomen als de vervolgingen van alle verdachten tot een einde zijn gekomen. De rechter is in dat geval gehouden vast te stellen of de tegen hen ingestelde vervolgingen, waaronder ook – als het beslag op grond van artikel 94 Sv betrekking heeft op het aantonen van wederrechtelijk verkregen voordeel – moet worden begrepen de behandeling van de tegen hen ingestelde ontnemingsvorderingen, tot een einde zijn gekomen.

Als een voorwerp op grond van artikel 94a Sv conservatoir in beslag is genomen, is echter voor de beantwoording van de vraag of de vervolgte zaak tot een einde is gekomen, beslissend of de vervolging van degene(n) ten laste van wie het beslag is gelegd in de strafzaak of – als het gaat om conservatoir beslag tot bewaring van het recht van verhaal van een op te leggen ontnemingsmaatregel – de behandeling van de tegen hem ingestelde ontnemingsvordering tot een einde is gekomen. (Vgl. HR 29 januari 2019, ECLI:NL:HR:2019:135, r.o. 2.8 en 2.9.)

Uit de beschikking van de rechtbank kan worden afgeleid dat de klager en [betrokkene 1] beiden als verdachte zijn aangemerkt in deze zaak. De rechtbank heeft verder vastgesteld dat het beslag op de auto eerst op grond van artikel 94 Sv en vervolgens ook op grond van artikel 94a Sv is gelegd. In aanmerking genomen dat de rechtbank niet heeft vastgesteld of de tegen

[betrokkene 1] ingestelde vervolging en/of de behandeling van een tegen hem ingestelde ontnemingsvordering tot een einde is gekomen, is het oordeel van de rechtbank dat het klaagschrift niet tijdig is ingediend ontoereikend gemotiveerd.

Het cassatiemiddel slaagt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1467

Zaaknummer: 22/04436

Rechters: V. van den Brink, T. Kooijmans en C.N. Dalebout

Advocaten: Kiliç, A. A. Kiliç

Wetsartikelen: 94 Sv en 552a Sv

RECHTSPRAAK

Is sprake van ‘misbruik van uit feitelijke omstandigheden voortvloeiend overwicht’, ‘misbruik van kwetsbare positie’ en (oogmerk van) uitbuiting en kan bewezen verklaarde worden gekwalificeerd als (gewoonte)witwassen?

Is sprake van ‘misbruik van uit feitelijke omstandigheden voortvloeiend overwicht’, ‘misbruik van kwetsbare positie’ en (oogmerk van) uitbuiting en kan bewezen verklaarde worden gekwalificeerd als (gewoonte)witwassen?

Beoordeling van het eerste cassatiemiddel

Het cassatiemiddel keert zich tegen de bewezenverklaring van de ten laste gelegde mensenhandel.

Het cassatiemiddel faalt. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal:

‘Het hof heeft onder meer vastgesteld dat de verdachte heeft gewerkt als groepsleider in een jeugdinstelling en professioneel geschoold was op dit vlak, terwijl twee van de aangeefsters op hun beurt een (aanzienlijk) deel van hun verleden in (een) jeugdinstelling(en) hebben doorgebracht. Het hof heeft verder vastgesteld dat sprake was van een fors leeftijdsverschil tussen de verdachte en de jongmeerderjarige aangeefsters, dat bij de aangeefsters sprake was van een gebrek aan psychische stabiliteit en een laag IQ, dat zij geen sociaal netwerk, woonruimte en/of inkomsten hadden en dat de verdachte van deze feiten en omstandigheden op de hoogte was.

Uit de bewijsvoering van het hof blijkt voorts dat de verdachte de aangeefsters op zijn woonadres had ondergebracht, dat de aangeefsters niet steeds konden beschikken over hun afgesproken deel van het verdiende geld, dat zij hun persoonlijke account op de sekswebsite via welke hun klanten zich aandienden niet zelf konden beheren, dat de aangeefsters het ontvangen geld direct moesten afgeven wanneer zij na de klant bij de verdachte in de auto

stapten en dat de verdachte boos werd en/of hun uitschold als zij vergeten waren de klant om reiskosten te vragen, als zij enkele minuten langer bij de klant waren gebleven dan was afgesproken, als zij een (volgende) klant wilden uitstellen of weigeren, als zij de verdachte (later) om hun deel van het verdiende geld vroegen, als zij naar hun ex-partner (zouden) terugke(e)r(d)en of als zij op andere wijze niet neigden te doen wat de verdachte hen vroeg.

In het licht van die feiten en omstandigheden en gelet op de wetsgeschiedenis en rechtspraak is het kennelijke oordeel van het hof dat de aangeefsters zich niet in een – met de opstelling van een mondige Nederlandse prostituee vergelijkbare – situatie bevonden waarin een onafhankelijke zelfstandige opstelling mogelijk is en de aangeefsters daarin (minstgenomen) in mindere mate dan zo'n prostituee een bewuste keuze konden maken, zodat de verdachte heeft gehandeld door “misbruik van uit feitelijke verhoudingen voortvloeiend overwicht” en “misbruik van een kwetsbare positie”, niet onbegrijpelijk en toereikend gemotiveerd. Dat uit de bewijsmiddelen zou blijken dat een deel van de aangeefsters tijdelijk met de werkzaamheden in de prostitutie zijn gestopt, maakt dat niet anders. Uit de wetsgeschiedenis noch uit de rechtspraak volgt immers dat de enkele mogelijkheid dat iemand zich aan een uitbuitingssituatie kan onttrekken maakt dat overige omstandigheden, welke redengevend zijn voor het bestaan van een uitbuitingssituatie, alsdan niet meer van belang zouden zijn. In dat verband wijs ik op HR 21 april 2015, ECLI:NL:HR:2015:1100, waarin de Hoge Raad oordeelde dat de opvatting dat geen sprake kan zijn van – kort gezegd – een uitbuitingssituatie zoals bedoeld in art. 273f (oud) Sr op grond van de enkele blijkens gemaakte buitenlandse reizen bestaande mogelijkheid voor het slachtoffer om zich aan de uitbuitingssituatie te onttrekken, in haar algemeenheid onjuist is.

Bij de beoordeling van de klacht over het oordeel van het hof dat sprake is van (het oogmerk van) uitbuiting moet worden vooropgesteld hetgeen Uw Raad in HR 27 oktober 2009, ECLI:NL:HR:2009:BI7099 overwoog:

“2.6.1. (...) Het in art. 273a, eerste lid, (oud) Sr voorkomende bestanddeel (oogmerk van) uitbuiting is in de wet niet gedefinieerd, anders dan door de opsomming in het tweede lid van een aantal vormen van uitbuiting, waaronder gedwongen of verplichte arbeid of diensten. Blijkens de hiervoor onder 2.3.2 weergegeven memorie van toelichting doelt deze bepaling op een verscheidenheid aan moderne vormen van slavernij, waarbij als voorbeeld wordt genoemd een extreem lange werkweek tegen onevenredig lage betaling onder slechte werkomstandigheden. De vraag of – en zo ja, wanneer – sprake is van ‘uitbuiting’ in de zin van de onderhavige bepaling, is niet in algemene termen te beantwoorden, maar is sterk verweven met de omstandigheden van het geval. Bij de beantwoording van die vraag komt in een geval als het onderhavige onder meer betekenis toe aan de aard en duur van de tewerkstelling, de beperkingen die zij voor de betrokkene meebrengt, en het economisch voordeel dat daarmee

door de tewerksteller wordt behaald. Bij de weging van deze en andere relevante factoren dienen de in de Nederlandse samenleving geldende maatstaven als referentiekader te worden gehanteerd. Daar komt bij dat voor de vervulling van de delictsomschrijving niet nodig is dat het slachtoffer daadwerkelijk wordt uitgebuit.”

Het hof heeft met betrekking tot de omstandigheden waaronder de aangeefsters de prostitutiewerkzaamheden uitvoerden onder meer vastgesteld dat i) de klanten elkaar zo snel opvolgden dat er geen pauze was en zij dus geen tijd hadden om te eten, dat ii) de aangeefsters, wanneer zij aan de verdachte kenbaar maakten niet te willen (door)werken omdat zij ongesteld waren, pijn in hun vagina hadden, klanten eng of onfris vonden, zij al meerdere klanten achter elkaar hadden gehad en naar huis wilden of zij (eerst) iets wilden eten, drinken of naar het toilet moesten, door de verdachte werden bewogen dit toch te doen en dat iii) de verdachte, zeker wanneer sprake was van een trio of wanneer de aangeefsters de reiskosten uit eigen zak moesten betalen, (veel) meer kreeg dan zijn inspanningen rechtvaardigden. Het mede op deze feiten en omstandigheden gebaseerde oordeel van het hof dat sprake was van (het oogmerk van) uitbuiting is – in aanmerking genomen hetgeen hiervoor is vooropgesteld en in het licht van ’s Hof’s niet onbegrijpelijke vaststelling dat de verdachte heeft gehandeld door “misbruik van uit feitelijke verhoudingen voortvloeiend overwicht” en “misbruik van een kwetsbare positie” en de aangeefsters zich aldus in een uitbuitingssituatie bevonden – niet onbegrijpelijk en toereikend gemotiveerd. Dat het hof daarbij geen expliciete overweging heeft gewijd aan de in de Nederlandse samenleving binnen de prostitutie geldende maatstaven maakt dat niet anders.’

Beoordeling van het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van het hof dat het bewezen verklaarde als (gewoonte)witwassen kan worden gekwalificeerd.

Het cassatiemiddel faalt. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal:

‘Bij de beoordeling van het middel moet worden vooropgesteld hetgeen Uw Raad in HR 17 december 2013, ECLI:NL:HR:2013:2001 heeft overwogen:

“2.3. Vooropgesteld moet worden dat op zichzelf noch de tekst noch de geschiedenis van de totstandkoming van de art. 420bis en 420quater Sr eraan in de weg staat dat iemand die een in die bepalingen omschreven gedraging verricht ten aanzien van een voorwerp dat afkomstig is uit enig door hemzelf begaan misdrijf, wordt veroordeeld wegens – kort gezegd – (schuld)witwassen. Dat geldt, naar uit de tekst van de wet volgt, ook voor het verwerven of voorhanden hebben van zo’n voorwerp.

Dit betekent niet dat elke gedraging die in de art. 420bis, eerste lid, en 420quater, eerste lid, Sr is omschreven, onder alle omstandigheden de – in beide bepalingen nader omschreven – kwalificatie witwassen onderscheidenlijk schuldwitwassen rechtvaardigt. Zo kan ingeval het gaat om een voorwerp dat afkomstig is uit een door de verdachte zelf begaan misdrijf en hem het "verwerven" of "voorhanden hebben" daarvan wordt verweten, de vraag rijzen of een dergelijk enkel verwerven of voorhanden hebben voldoende is om als (schuld)witwassen te worden aangemerkt.

Uit de wetsgeschiedenis volgt dat de strafbaarstelling van witwassen strekt ter bescherming van de aantasting van de integriteit van het financieel en economisch verkeer en van de openbare orde, dat witwassen een veelomvattend, maar ook te begrenzen fenomeen is, en dat ook in het geval het witwassen de opbrengsten van eigen misdrijf betreft, van de witwasser in beginsel een handeling wordt gevegd die erop is gericht "om zijn criminele opbrengsten veilig te stellen".

Gelet hierop moet worden aangenomen dat indien vaststaat dat het enkele verwerven of voorhanden hebben door de verdachte van een voorwerp dat afkomstig is uit een door hemzelf begaan misdrijf niet kan hebben bijgedragen aan het verbergen of verhullen van de criminele herkomst van dat voorwerp, die gedraging niet als (schuld)witwassen kan worden gekwalificeerd.

Daarmee wordt mede beoogd te voorkomen dat een verdachte die een bepaald misdrijf heeft begaan en die de door dat misdrijf verkregen voorwerpen verwerft of onder zich en dus voorhanden heeft, zich automatisch ook schuldig maakt aan het witwassen van die voorwerpen. Bovendien wordt aldus bevorderd dat in zo een geval het door de verdachte begane (grond)misdrijf, dat in de regel nader is omschreven in een van specifieke bestanddelen voorziene strafbepaling, in de vervolging centraal staat.

Er moet in dergelijke gevallen dus sprake zijn van een gedraging die meer omvat dan het enkele verwerven of voorhanden hebben en die een op het daadwerkelijk verbergen of verhullen van de criminele herkomst van dat door eigen misdrijf verkregen voorwerp gericht karakter heeft. Ingeval de gedraging betrekking heeft op een gedeelte van die voorwerpen, kan slechts het verwerven of voorhanden hebben van dat gedeelte worden aangemerkt als witwassen.

Een vonnis of arrest moet voldoende duidelijkheid verschaffen over de door de rechter in dit verband relevant geachte gedragingen van de verdachte. Wanneer het gaat om het verwerven of voorhanden hebben van een voorwerp dat afkomstig is uit een door de verdachte zelf begaan misdrijf, moeten daarom bepaaldelijk eisen worden gesteld aan de motivering van het

oordeel dat sprake is van (schuld)witwassen. Uit die motivering moet kunnen worden afgeleid dat de verdachte het voorwerp niet slechts heeft verworven of voorhanden heeft gehad, maar dat zijn gedragingen ook (kennelijk) gericht zijn geweest op het daadwerkelijk verbergen of verhullen van de criminele herkomst van het voorwerp. (Vgl. met verdere verwijzingen HR 2 juli 2013, ECLI:NL:HR:2013:150, rov. 6.4.1, 6.4.2 en 6.5.)

2.4.1. Deze rechtsregels hebben slechts betrekking op het geval dat de verdachte voorwerpen heeft verworven of voorhanden heeft gehad, terwijl aannemelijk is dat die voorwerpen afkomstig zijn uit een door de verdachte zelf begaan misdrijf.”

De hierboven door de Hoge Raad geformuleerde rechtsregels hebben – anders dan de steller van het middel tot uitgangspunt lijkt te nemen – in beginsel geen betrekking op het in de onderhavige zaak door het hof bewezenverklaarde “omzetten” en “gebruik maken” van door eigen misdrijf verkregen voorwerpen. Dat is alleen anders in het bijzondere geval dat dit omzetten of gebruik maken plaatsvindt onder omstandigheden die niet wezenlijk verschillen van gevallen waarin een verdachte die een bepaald misdrijf heeft begaan en die daarmee de door dat misdrijf verkregen voorwerpen verwerft of voorhanden heeft, zich automatisch ook schuldig zou maken aan het witwassen van die voorwerpen. In zo een bijzonder geval geldt eveneens dat, wil het handelen als witwassen kunnen worden aangemerkt, sprake dient te zijn van een gedraging die een op het daadwerkelijk verbergen of verhullen van de criminele herkomst van die voorwerpen gericht karakter heeft. In die gevallen waarin het enkele storten op een eigen bankrekening van contante geldbedragen die onmiddellijk uit eigen misdrijf afkomstig zijn kan worden aangemerkt als “overdragen” (of “omzetten”) in de betekenis van art. 420bis, eerste lid, sub b, Sr, zal in de regel bijvoorbeeld sprake zijn van zo een bijzonder geval.

Het hof heeft kennelijk geoordeeld dat in de onderhavige zaak geen sprake is van een bijzonder geval als hiervoor bedoeld, zodat de hierboven weergegeven rechtspraak aan de kwalificatie van het bewezenverklaarde witwassen niet in de weg staat. In aanmerking genomen dat het hof heeft geoordeeld dat de verdachte met de uit de door hemzelf gepleegde (en onder 1, 2 en 3 bewezenverklaarde) mensenhandel verkregen geldbedragen deels in zijn levensonderhoud heeft voorzien, goederen dan wel diensten heeft aangeschaft, reizen heeft gemaakt en benzine heeft betaald, geeft dat oordeel niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting. Onbegrijpelijk is dat oordeel evenmin.’

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1463

Zaaknummer: 21/03956

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en T. Kooijmans

Advocaten: G. Spong

Wetsartikelen: 420 Sr en 250 Sr

RECHTSPRAAK

Heeft het hof ten onrechte het verzoek van de verdediging tot het horen van getuige afgewezen en hiermee het recht op een eerlijk proces geschonden?

Heeft het hof ten onrechte het verzoek van de verdediging tot het horen van getuige afgewezen en hiermee het recht op een eerlijk proces geschonden?

Het cassatiemiddel klaagt dat de afwijzing door het hof van het door de verdediging gedane verzoek tot het horen van [betrokkene 1] als getuige onbegrijpelijk is en niet verenigbaar met het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces.

In zijn arrest van 4 juli 2017, ECLI:NL:HR:2017:1015 heeft de Hoge Raad geoordeeld dat een tot de zittingsrechter gericht verzoek tot het horen van getuigen door de verdediging moet worden gemotiveerd. Deze motiveringsplicht houdt in dat de verdediging ten aanzien van iedere door haar opgegeven getuige moet toelichten waarom het horen van deze getuige van belang is voor enige in de strafzaak op grond van artikel 348 en 350 Sv te nemen beslissing. Aan dit motiveringsvereiste ligt ten grondslag dat de rechter in staat wordt gesteld de relevantie van het verzoek te beoordelen, mede in het licht van de onderzoeksbevindingen zoals deze zich op het moment van het verzoek in het dossier bevinden.

Naar aanleiding van de uitspraak van het EHRM in de zaak *Keskin/Nederland* heeft de Hoge Raad in zijn arrest van 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:576 onder meer geoordeeld dat bij de beoordeling van verzoeken tot het oproepen en horen van getuigen door de feitenrechter, het belang bij het oproepen en horen van een getuige moet worden voorondersteld als het gaat om een getuige ten aanzien van wie de verdediging het ondervragingsrecht nog niet heeft kunnen uitoefenen, terwijl deze getuige al – in het vooronderzoek of anderszins – een verklaring heeft afgelegd met een belastende strekking. Het gaat dan om een verklaring die door de rechter voor het bewijs van het ten laste gelegde feit zou kunnen worden gebruikt of al is gebruikt. In dat geval mag van de verdediging geen nadere onderbouwing van dit belang worden verlangd (r.o. 2.9.2). Uit dit arrest volgt ook dat de rechter het verzoek om zo'n getuige op te roepen en te horen niettemin kan afwijzen, onder meer als hij tot het oordeel komt dat het (opnieuw)

horen van de getuige voor de bewijsvoering van geen enkel belang zal zijn of geen toegevoegde waarde zal hebben. Dat kan zich bijvoorbeeld voordoen als de door de getuige afgelegde verklaring betrekking heeft op feiten en omstandigheden die door de verdachte niet worden betwist of als die feiten en omstandigheden door andere resultaten van het strafrechtelijk onderzoek al buiten redelijke twijfel zijn komen vast te staan (r.o. 2.9.3).

In deze zaak heeft de verdediging verzocht om [betrokkene 1] als getuige op te roepen en te horen. Aan dat verzoek is ten grondslag gelegd dat de verdediging [betrokkene 1] wenst te bevragen (i) over de koppeling tussen [betrokkene 1] en 'nummer 2' en de koppeling tussen de verdachte en 'nummer 1', (ii) of hij de betreffende avond in [plaats] is geweest en of hij de verdachte daar heeft gezien, en (iii) over de OVC-gesprekken waaraan [betrokkene 1] deelnam en die voor het bewijs zijn gebruikt.

De verklaring van [betrokkene 1] als getuige die door de rechtbank en door het hof (als bewijsmiddel 37) is gebruikt, houdt in dat de verdachte twee telefoons heeft, dat de verdachte een Belgisch nummer heeft en dat [betrokkene 1] van het andere nummer niet weet of het Nederlands of Belgisch is, dat [betrokkene 1] nooit heeft gezien dat de verdachte zijn telefoons uitleende en dat de verdachte ze altijd bij zich heeft. Uit de onderbouwing van het verzoek blijkt dat de verdediging [betrokkene 1] niet wenste te horen over deze afgelegde verklaring. Uit dat verzoek en uit wat zich vervolgens tijdens het onderzoek op de terechtzitting heeft afgespeeld, blijkt ook niet dat de verdediging die verklaring heeft betwist. Daarom doet zich hier in zoverre niet de situatie voor dat de verdachte zijn ondervragingsrecht wil uitoefenen ten aanzien van een voor het bewijs gebruikte of te gebruiken, hem belastende verklaring. Het hiertoe strekkende oordeel van het hof getuigt niet van een onjuiste rechtsopvatting en is niet onbegrijpelijk. (Vgl. HR 21 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1931 en HR 19 april 2022, ECLI:NL:HR:2022:498.)

Het hof heeft verder vastgesteld dat [betrokkene 1] een van de deelnemers is aan met onder anderen de verdachte gevoerde OVC-gesprekken, waarvan een weergave is opgenomen in de door het hof gebruikte bewijsmiddelen. De betreffende uitlatingen van [betrokkene 1] kunnen niet worden aangemerkt als een buiten de aanwezigheid van de verdediging afgelegde getuigenverklaring in de hiervoor bedoelde zin, waarvoor zou gelden dat geen nadere onderbouwing van het belang bij het oproepen en horen van de betreffende persoon mag worden verlangd (vgl. HR 22 februari 2022, ECLI:NL:HR:2022:177). Het hof heeft daarom, zonder miskennis van wat hiervoor is vooropgesteld, bij de beoordeling van het verzoek tot uitgangspunt genomen dat van de verdediging een nadere onderbouwing van het belang bij het oproepen en horen van deze persoon als getuige kon worden verlangd.

Het hof heeft geoordeeld dat de verdediging [betrokkene 1] wenst te horen omdat hij 'mogelijk

een ontlastende getuige is', maar dat dit verzoek niet verder is onderbouwd en dat door het niet horen van [betrokkene 1] de verdediging redelijkerwijs niet in haar belangen wordt geschaad. Dat oordeel is niet onbegrijpelijk, mede gelet op de toelichting van de verdediging op het verzoek, waaruit niet blijkt over welke aspecten van de OVC-gesprekken zij [betrokkene 1] wilde ondervragen en zij ook geen aanknopingspunten heeft gegeven waarom het ondervragen van [betrokkene 1] over de koppeling tussen de verdachte en 'nummer 1' en de aanwezigheid van [betrokkene 1] in [plaats] kan leiden tot een andere, voor de verdachte niet-belastende waardering van de resultaten van het onderzoek. Daarbij neemt de Hoge Raad verder in aanmerking de niet onbegrijpelijke vaststelling van het hof dat het de verdachte zelf was die in een OVC-gesprek met [betrokkene 1] (weergegeven in bewijsmiddel 55), in een omgeving waarin hij zich veilig en onbespied waande, heeft gezegd: 'voordat ik begon te schieten zijn hun weggegaan en [betrokkene 2] heeft me daar gelaten.'

Het cassatiemiddel faalt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1465

Zaaknummer: 22/02657

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering en T. Kooijmans

Advocaten: R.J. Baumgardt en S. van den Akker

Wetsartikelen: 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Is twaalf jaren na verstekmededeling uitspraak hof van 25 maart 2004 enige daad van vervolging verricht?

Is twaalf jaren na verstekmededeling uitspraak hof van 25 maart 2004 enige daad van vervolging verricht?

Het cassatiemiddel voert aan dat het recht tot strafvordering wegens verjaring is vervallen.

Het cassatiemiddel slaagt. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal:

‘In de toelichting op het middel wordt aangevoerd dat de verjaringstermijn voor het onderhavige feit twaalf jaren bedraagt en dat de verjaringstermijn op 15 mei 2002 door betekening van de appeldagvaarding is gestuit en opnieuw is aangevangen. Uit de stukken blijkt niet dat nadien een daad van vervolging is verricht, zodat de verjaringstermijn van 12 jaren op 12 mei 2014 (bedoeld zal zijn: 15 mei 2014) zou zijn voltooid. Ook indien er vanuit zou moeten worden gegaan dat de uitspraak van het hof als daad van vervolging kan worden aangemerkt, dan geldt volgens de steller van het middel nog steeds dat de verjaringstermijn inmiddels is voltooid, namelijk op 4 juni 2014 (bedoeld zal zijn: 7 juni 2014).

Aan de verdachte is valsheid in geschrift ten laste gelegd. Valsheid in geschrift kent een maximale gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren. In een dergelijk geval geldt op grond van art. 70 Sr een verjaringstermijn van twaalf jaren.

Art. 72, eerste lid Sr bepaalt dat de verjaring wordt gestuit door elke daad van vervolging. Sinds de inwerkingtreding op 1 januari 2006 van de wet van 16 november 2005, Stb. 595 (opheffing verjaringstermijn bij zeer ernstige delicten) geldt niet meer de eis dat die daad de vervolgte bekend of betekend moet zijn. In geval van verandering van wetgeving met betrekking tot de verjaring geldt naar hedendaagse rechtsopvatting in strafzaken als uitgangspunt dat deze verandering direct van toepassing is, met dien verstande dat een reeds voltooide verjaring wordt geëerbiedigd (vgl. HR 29 januari 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK1998, NJ 2010/231). Dit uitgangspunt geldt ook voor voornoemde wijziging van art. 72, eerste lid, Sr welke bepaling niet meer de eis stelt dat een daad van vervolging de vervolgte bekend of hem betekend moet

zijn, wil die daad de verjaring stuiten.

Bij de gedingstukken bevindt zich, voor zover van belang, een “Mededeling uitspraak (O.V.)” van het Ressortsparket ’s-Gravenhage, gedateerd 25 maart 2004, welke mededeling op genoemde datum aan de griffier van de rechtbank te ’s-Gravenhage is uitgereikt, omdat van de geadresseerde geen woon-of verblijfplaats in Nederland bekend is. Deze mededeling dient te worden aangemerkt als een daad van vervolging in de zin van art. 72, eerste lid, Sr welke de verjaring stuit. Dit betekent dat in het onderhavige geval op 25 maart 2004 een nieuwe verjaringstermijn is aangevangen.

Uit de overige stukken van het geding heb ik niet heb kunnen afleiden dat zich in de twaalf jaren na 25 maart 2004 een daad van vervolging heeft voorgedaan. Daarbij merk ik op dat in een geval als het onderhavige een zogenoemde VIP-controle die is uitgevoerd met het oog op het ter kennis van de verdachte brengen van een nog uit te printen gerechtelijke mededeling, op zichzelf niet kan worden aangemerkt als een daad van vervolging in de zin van art. 72, eerste lid, Sr.

Het voorgaande brengt mee dat het recht tot strafvervolging bij dit feit is verjaard.’

De Hoge Raad zal het openbaar ministerie niet-ontvankelijk verklaren in de vervolging.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1414

Zaaknummer: 21/03570

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering en C.N. Dalebout

Advocaten: B. Kizilocak

Wetsartikelen: 70 Sr en 72 Sr

RECHTSPRAAK

Is gebruik voor het bewijs van uitlatingen van medeverdachten onverenigbaar met artikel 6 EVRM en is er sprake van een onterechte bewezenverklaring wat betreft het voorhanden hebben van vuurwapen, munitie en explosieven?

Is gebruik voor het bewijs van uitlatingen van medeverdachten onverenigbaar met artikel 6 EVRM en is er sprake van een onterechte bewezenverklaring wat betreft het voorhanden hebben van vuurwapen, munitie en explosieven?

Beoordeling van het eerste middel

Het cassatiemiddel klaagt onder meer over het oordeel van het hof dat het gebruik voor het bewijs van de uitlatingen van [betrokkene 10], [betrokkene 11] en [betrokkene 1] niet onverenigbaar is met het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces.

In deze zaak heeft het hof voor het bewijs gebruikgemaakt van – kort gezegd – uitlatingen die door [betrokkene 10] zijn gedaan bij de toepassing van de bevoegdheid tot stelselmatige informatie-inwinning door opsporingsambtenaren (WOD-traject) en van uitlatingen die door [betrokkene 11] en [betrokkene 1] zijn gedaan tijdens heimelijk afgeluisterde (OVC-)gesprekken. Het hof heeft op de terechtzitting van 30 januari 2020 de verzoeken tot het oproepen en horen van [betrokkene 10], [betrokkene 11] en [betrokkene 1] als getuigen toegewezen. [betrokkene 10], [betrokkene 11] en [betrokkene 1] hebben zich bij hun verhoor beroepen op hun verschoningsrecht. Het hof heeft vastgesteld dat de verdediging hierdoor geen behoorlijke en effectieve mogelijkheid heeft gehad hen te ondervragen over de genoemde uitlatingen.

Het hof heeft bij het bewijs voor de betrokkenheid van de verdachte bij de geslaagde diamantroof op 25 februari 2005 onder meer de volgende vaststellingen betrokken:

Een van de verbalisanten die betrokken was bij het WOD-traject ten aanzien van [betrokkene

10] heeft in een gesprek waarin [betrokkene 10] verklaarde over de diamantroof opgemerkt dat men vermoedde dat er twee neven betrokken waren bij de overval en dat een van de neven, die doodgeschoten was, ook lid was van [A] . Daarop reageerde [betrokkene 10]: '[betrokkene 14], nee die was er niet bij, die ander' (bewijsmiddel 46). Verder heeft het hof vastgesteld dat de verdachte een neef is van de in 2015 doodgeschoten [betrokkene 14], die bij leven president was van motorclub [A] Amsterdam (bewijsmiddel 37).

Op 8 maart 2005 zijn er telefonische contacten geweest tussen de verschillende verdachten, waaronder ook tussen [betrokkene 2] en de verdachte (bewijsmiddelen 26 en 27). Later die dag is op de Kanaaldijk in Diemen een in brand staande Renault Express aangetroffen, waarin papieren en bijbehorende cd-roms zijn aangetroffen, die afkomstig waren uit de op 25 februari 2005 geroofde waardetransportauto (bewijsmiddel 15).

[Betrokkene 11] heeft in het OVC-gesprek van 17 juni 2013 verklaard over de diamantroof en over de mislukte poging twee weken eerder. In dat gesprek heeft hij de verdachte genoemd als de persoon die 'zijn plek heeft gepakt' bij de geslaagde diamantroof op 25 februari 2005, omdat [betrokkene 11] zelf kennelijk niet meer durfde (bewijsmiddelen 31 en 32).

Uit de inhoud van een aantal opgenomen tap- en OVC-gesprekken blijkt volgens het hof dat sprake is van een financieel conflict, en meer in het bijzonder dat [betrokkene 10], [betrokkene 19] en [betrokkene 1] geld tegoed hadden van [betrokkene 9] en/of [betrokkene 2] (bewijsmiddel 51). Het hof wijst in dat verband met name op het OVC-gesprek tussen [betrokkene 1] en de verdachte van 19 september 2014 (bewijsmiddel 52), waarin de verdachte zegt dat hij 'ergens' hoopt dat hij nog geld krijgt. Daaraan voorafgaand heeft hij gezegd: 'Toen ik uit de bajes kwam, zegt [betrokkene 2] tegen me: Ik weet dat er een heleboel nog was. (...) ik heb het samen met hem in het plafond gezet (...) dus ik weet die hele koffer zit vol (...)'. Het hof heeft op basis van de inhoud van het gesprek vastgesteld dat het gaat om een gebeurtenis rond de periode van de diamantroof en waarbij veel geld is verdiend.

De uitlating van [betrokkene 10] is door hem gedaan tijdens het WOD-traject tegenover opsporingsambtenaren A-3754 en A-3755 in reactie op uitlatingen van een van deze ambtenaren die betrekking hadden op het bewezen verklaarde. Daarmee is deze uitlating aan te merken als een door een getuige – in het vooronderzoek of anderszins – afgelegde verklaring met een belastende strekking, als bedoeld in het arrest van de Hoge Raad van 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:576. De Hoge Raad heeft in dat arrest het volgende overwogen over de beoordeling of het proces als geheel eerlijk is verlopen in gevallen waarin de verdediging – ondanks het nodige initiatief daartoe – geen gebruik heeft kunnen maken van de mogelijkheid om zo'n getuige in enig stadium van het geding te (doen) ondervragen:

‘2.12.1 (...) Zoals in het (...) arrest van 4 juli 2017 [ECLI:NL:HR:2017:1015] is overwogen, moet de rechter voordat hij einduitspraak doet, nagaan of de procedure in haar geheel voldoet aan het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces. Zo nodig zal hij hetzij ambtshalve alsnog overgaan tot het oproepen en het horen van (een) getuige(n), hetzij bij zijn beslissing over de bewezenverklaring onder ogen moeten zien of en zo ja, welke gevolgen moeten worden verbonden aan de omstandigheid dat de verdediging, ondanks het nodige initiatief daartoe, geen gebruik heeft kunnen maken van de mogelijkheid om de relevante getuige(n) in enig stadium van het geding te (doen) ondervragen.

2.12.2. Deze wijze van beoordeling sluit aan bij de drie stappen die in de rechtspraak van het EHRM deel uitmaken van de beoordeling of, in gevallen waarin de verdediging niet een behoorlijke en effectieve mogelijkheid heeft gehad om het ondervragingsrecht uit te oefenen, het proces als geheel eerlijk is verlopen. Van belang hierbij zijn (i) de reden dat het ondervragingsrecht niet kan worden uitgeoefend met betrekking tot een getuige van wie de verklaring voor het bewijs wordt gebruikt, (ii) het gewicht van de verklaring van de getuige, binnen het geheel van de resultaten van het strafvorderlijke onderzoek, voor de bewezenverklaring van het feit, en (iii) het bestaan van compenserende factoren, waaronder ook procedurele waarborgen, die compensatie bieden voor het ontbreken van een ondervragingsgelegenheid. Deze beoordelingsfactoren moeten daarbij in onderling verband worden beschouwd. Naarmate het gewicht van de verklaring groter is, is het – wil de verklaring voor het bewijs kunnen worden gebruikt – des te meer van belang dat een goede reden bestaat voor het niet bieden van een ondervragingsgelegenheid en dat compenserende factoren bestaan. Dit betekent dat met name in gevallen waarin niet tot een bewezenverklaring kan worden gekomen zonder dat die in beslissende mate zal steunen op de verklaring van de getuige, terwijl de verdediging het nodige initiatief heeft getoond om het ondervragingsrecht te kunnen uitoefenen en een goede reden ontbreekt om de getuige niet te horen, de rechter (alsnog) zal moeten overgaan tot het oproepen en horen van die getuige, althans nog zal moeten doen wat redelijkerwijs mogelijk is om de verdediging de gelegenheid te bieden tot uitoefening van het ondervragingsrecht.

Als de uitoefening van het ondervragingsrecht niet wordt gerealiseerd, moet de rechter onderzoeken of voldoende compenserende factoren hebben bestaan voor de door de verdediging ondervonden beperkingen bij het onderzoek naar de betrouwbaarheid van de verklaring van de getuige, waarmee ook de deugdelijkheid van de bewijsbeslissing wordt gewaarborgd. Als de rechter oordeelt dat (vooralsnog) onvoldoende compenserende factoren hebben bestaan, onderzoekt hij of daartoe alsnog stappen kunnen worden gezet. Het gaat er daarbij in de kern om dat de rechter de betrouwbaarheid van de verklaring van de niet-ondervraagde getuige zorgvuldig onderzoekt, een en ander in samenhang met het overige

bewijsmateriaal en in het licht van de betwisting door de verdachte van die verklaring. Van belang daarbij kunnen zijn verklaringen van personen tegenover wie de getuige – kort na de gebeurtenissen waar het om gaat – zijn of haar verhaal heeft gedaan of die anderszins feiten en omstandigheden waarop de getuigenverklaring ziet, kunnen bevestigen. Het kan onder omstandigheden ook gaan om verklaringen van deskundigen die de totstandkoming en de betrouwbaarheid van de verklaring van de niet-ondervraagde getuige dan wel de persoon van die getuige aan een onderzoek hebben onderworpen. Verder kan compensatie betrekking hebben op procedurele waarborgen zoals de beschikbaarheid van een audiovisuele vastlegging van het verhoor van de getuige of het ondervragen van de zojuist genoemde personen of deskundigen. In dit verband kan ook van belang zijn dat de verdediging wel een beperkte mogelijkheid heeft gehad om vragen te (doen) stellen aan de getuige.

De toetsing in cassatie kan gericht zijn op de vraag of de beslissing het tenlastegelegde mede op grond van een verklaring van een niet-ondervraagde getuige bewezen te verklaren in overeenstemming is met het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces en de daaraan verbonden notie van “the overall fairness of the trial”. Bij deze beoordeling kan van belang zijn of de feitenrechter zijn oordeel dat dit het geval is, (nader) heeft gemotiveerd.’

De Hoge Raad heeft in zijn arrest van 12 oktober 2021, ECLI:NL:HR:2021:1418, r.o. 2.4.2 – ter verduidelijking van deze eerdere rechtspraak – verder overwogen dat voor de beoordeling of wordt voldaan aan de eisen van een eerlijk proces, het gewicht van de betreffende getuigenverklaring in de bewijsconstructie een belangrijke beoordelingsfactor is. Dat doet echter niet eraan af dat ook de aanwezigheid van een goede reden voor het niet kunnen ondervragen van de getuige en het bestaan van compenserende factoren in die beoordeling moeten worden betrokken, waarbij al deze beoordelingsfactoren in onderling verband moeten worden beschouwd.

De uitlatingen van [betrokkene 11] en [betrokkene 1] betreffen uitlatingen die door hen tijdens afgeluisterde gesprekken zijn gedaan tegenover een gespreksdeelnemer. Het gaat hierbij niet om een door een getuige – in het vooronderzoek of anderszins – afgelegde verklaring met een belastende strekking, als bedoeld in het arrest van de Hoge Raad van 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:576 (vgl., met betrekking tot personen die uitlatingen hebben gedaan in WhatsApp-gesprekken, HR 22 februari 2022, ECLI:NL:HR:2022:177). Maar ook ten aanzien van bewijsmateriaal waarin uitlatingen zijn opgenomen die niet als zo’n getuigenverklaring kunnen worden aangemerkt, geldt dat op grond van artikel 6 EVRM aan de verdachte het recht toekomt om de authenticiteit en de betrouwbaarheid van dat bewijs te betwisten en zich tegen het gebruik ervan te verzetten (vgl. EHRM 11 juli 2006, nr. 54810/00, overweging 96 (*Jalloh/Duitsland*)). Van de verdediging mag in die situatie worden verwacht dat zij het nodige initiatief neemt voor het (doen) verrichten van (nader) onderzoek naar die

authenticiteit en betrouwbaarheid, bijvoorbeeld door het verzoek te doen een persoon die dergelijke uitlatingen heeft gedaan, als getuige te horen. Daarbij mag van de verdediging worden verlangd dat zij toelicht in welk opzicht zij de uitlatingen betwist en waarin haar belang bij het verzochte onderzoek is gelegen.

In het geval dat de verdediging ondanks dit nodige initiatief beperkingen heeft ondervonden in de mogelijkheid om de authenticiteit en de betrouwbaarheid van het bewijs te betwisten – bijvoorbeeld omdat de persoon die de betreffende uitlatingen heeft gedaan, niet kan worden gehoord als getuige – moet worden beoordeeld of het gebruik van dergelijke uitlatingen voor het bewijs in overeenstemming is met het in artikel 6 EVRM gegarandeerde recht op een eerlijk proces en de daaraan verbonden notie van de ‘overall fairness of the trial’. Bij deze beoordeling komt betekenis toe aan onder meer de aard van de uitlatingen, de door de verdediging verstrekte toelichting op haar betwisting van de uitlatingen en haar belang bij het verzochte onderzoek, de reden waarom het door de verdediging verzochte onderzoek niet kan worden uitgevoerd, het gewicht van de uitlatingen – binnen het geheel van de resultaten van het strafvorderlijke onderzoek – voor de bewezenverklaring van het feit en het bestaan van compenserende factoren voor het ontbreken van een mogelijkheid om het betreffende bewijs te kunnen betwisten.

Het hof heeft beoordeeld of het gebruik van de uitlatingen van [betrokkene 10], [betrokkene 11] en [betrokkene 1] voor het bewijs in overeenstemming is met het door artikel 6 EVRM gegarandeerde recht op een eerlijk proces en is daarbij tot het oordeel gekomen dat het proces als geheel eerlijk is verlopen. Het hof heeft daarbij het volgende van belang geacht.

De verdediging is in hoger beroep in de gelegenheid gesteld om [betrokkene 10], [betrokkene 11] en [betrokkene 1] te ondervragen, maar deze personen hebben zich beroepen op het hen toekomende verschoningsrecht. Daarmee was er een geldige reden waarom zij niet als getuige konden worden ondervraagd.

Daarnaast berust het bewijs van de betrokkenheid van de verdachte bij de gewapende overval niet in beslissende mate op de uitlatingen van [betrokkene 10], [betrokkene 11] en [betrokkene 1], maar volgt die betrokkenheid ook uit telefonische contacten op de dag waarop de Renault Express is aangetroffen en de daar genoemde tap- en OVC-gesprekken, waaraan de verdachte deels ook deelnam.

Verder heeft het hof in aanmerking genomen dat compensatie is geboden voor de door de verdediging ondervonden beperkingen bij het onderzoek naar de betrouwbaarheid van de uitlatingen van [betrokkene 10], [betrokkene 11] en [betrokkene 1], nu de verdediging de audio-opnames van de betreffende gesprekken van [betrokkene 11] en [betrokkene 1] heeft

kunnen beluisteren – zodat de verdediging zich daarmee een beeld heeft kunnen vormen van de wijze waarop de uitlatingen zijn gedaan en van het verloop van de betreffende gesprekken – en de verdediging de verbalisanten die betrokken waren bij het WOD-traject ten aanzien van [betrokkene 10] als getuige heeft kunnen ondervragen om daarmee duidelijkheid te verkrijgen over het verloop en de uitvoering van het WOD-traject.

Het hof heeft ook de verschillende uitlatingen op betrouwbaarheid onderzocht in samenhang met het overige bewijsmateriaal. Wat betreft de uitlatingen van [betrokkene 11] tijdens het OVC-gesprek heeft het hof daarbij betekenis toegekend aan de omstandigheid dat [betrokkene 11] nooit heeft ontkend dat het gesprek, waarin hij de voor het bewijs gebruikte uitlatingen heeft gedaan, betrekking heeft op de gewapende overval, terwijl het hof uitvoerig gemotiveerd heeft uiteengezet dat de verklaring die [betrokkene 11] op de terechtzitting van de rechtbank – aan de hand van een briefje – heeft gegeven voor de (dader)wetenschap die hij in het OVC-gesprek zou hebben geuit, ongeloofwaardig is.

De in het cassatiemiddel naar voren gebrachte klachten tegen het gebruik van de uitlatingen van [betrokkene 10], [betrokkene 11] en [betrokkene 1] komen erop neer dat – anders dan het hof heeft geoordeeld – het bewijs van de betrokkenheid van de verdachte bij de gewapende overval in beslissende mate op deze uitlatingen zou berusten en dat in onvoldoende mate compensatie is geboden voor het ontbreken van een ondervragingsgelegenheid. Het oordeel van het hof dat het gebruik van deze uitlatingen voor het bewijs in overeenstemming is met het door artikel 6 EVRM gegarandeerde recht op een eerlijk proces en de daaraan verbonden notie van de ‘overall fairness of the trial’, getuigt echter niet van een onjuiste rechtsopvatting en is ook niet onbegrijpelijk. Waar het gaat om het gebruik van het OVC-gesprek tussen [betrokkene 1] en de verdachte voor het bewijs, is daarvoor in het bijzonder van belang dat het hof heeft vastgesteld dat het met name de verdachte zelf is die in het afgeluisterde gesprek met [betrokkene 1] uitlatingen doet die hem belasten. Het hof heeft daarnaast in aanmerking genomen dat weliswaar [betrokkene 10] in de uitlating die door hem is gedaan tijdens het WOD-traject tegenover opsporingsambtenaren A-3754 en A-3755, en [betrokkene 11] in de uitlating die door hem spontaan is gedaan tijdens het OVC-gesprek van 17 juni 2013, de verdachte hebben genoemd als een van de personen die betrokken was bij de diamantroof, maar dat die betrokkenheid van de verdachte ook uit ander bewijs kan worden afgeleid. Daarbij heeft het hof tevens betrokken dat een geldige reden bestond dat [betrokkene 10] en [betrokkene 11] niet konden worden ondervraagd en dat compensatie is geboden voor de door de verdediging ondervonden beperkingen bij het onderzoek naar de betrouwbaarheid van de uitlatingen van [betrokkene 10] en [betrokkene 11], terwijl het hof ook zelf die betrouwbaarheid heeft onderzocht.

Het cassatiemiddel faalt in zoverre.

Beoordeling van het derde cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt onder meer dat de bewezenverklaring van het voorhanden hebben van een vuurwapen, munitie en explosieven (feit 3 en 4), mede in het licht van een gevoerd verweer, ontoereikend is gemotiveerd.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal:

‘Het hof heeft het verweer verworpen omdat (i) de verdachte met zijn vriendin als enige toegang had tot de opslagruimte, terwijl niet aannemelijk is dat die vriendin iets te maken heeft gehad met het wapen, de munitie en de explosieven, (ii) de verdachte zijn verklaring pas heeft afgelegd nadat dat hij kennis had genomen van een proces-verbaal waaruit blijkt dat het vuurwapen is aangetroffen in een stoffen zak in de mouw van een jasje, dat in een doos zat met kleding en waarop “[...]” stond geschreven, (iii) de opslagruimte volgens het huurcontract door de verdachte is gehuurd nadat zijn neef was overleden en de verdachte dus niet met zijn neef naar de opslagruimte kan zijn gegaan, en (iv) niet aannemelijk is dat de verdachte de goederen in de opslagruimte heeft gezet omdat hij spullen van zijn inmiddels overleden neef verhuisde.

Uit het voorgaande blijkt dat het middel feitelijke grondslag mist. Het hof heeft de juistheid van het verweer – dat inhoudt dat het vuurwapen, de munitie en de explosieven zich buiten de wetenschap van de verdachte bij de spullen van zijn neef bevonden – immers niet in het midden gelaten. Integendeel: het hof heeft uitgelegd waarom het van oordeel is dat de door de verdachte gestelde alternatieve toedracht niet aannemelijk is geworden of als ongeloofwaardig terzijde moet worden gesteld. Die motivering voldoet aan de hiervoor weergegeven eisen die de Hoge Raad daaraan stelt.’

Beoordeling van het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt onder meer dat het hof bij zijn oordeel dat sprake is van een overschrijding van de redelijke termijn ten onrechte tot uitgangspunt heeft genomen dat de berechting in hoger beroep binnen twee jaren had moeten plaatsvinden.

Vooropgesteld moet worden dat het oordeel van de feitenrechter inzake de redelijke termijn in cassatie slechts in beperkte mate kan worden getoetst, in die zin dat de Hoge Raad alleen kan onderzoeken of het oordeel niet blijkt geeft van een onjuiste rechtsopvatting en niet onbegrijpelijk is in het licht van alle omstandigheden van het geval. Bij de berechting van de zaak is zowel in eerste aanleg als in hoger beroep in de regel sprake van een overschrijding van de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM als de behandeling van de zaak ter

terechtstelling niet binnen twee jaren na de aanvang van de redelijke termijn respectievelijk het instellen van het rechtsmiddel is afgerond met een einduitspraak. Als de verdachte in verband met de zaak in voorlopige hechtenis verkeert, behoort het geding in de regel met een einduitspraak te zijn afgerond binnen zestien maanden na de aanvang van de redelijke termijn respectievelijk het instellen van het rechtsmiddel. (Vgl. HR 17 juni 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD2578, r.o. 3.7 en 3.14-3.16.)

Het hof heeft vastgesteld dat de redelijke termijn in hoger beroep is overschreden en heeft daarbij kennelijk tot uitgangspunt genomen dat de verdachte niet in voorlopige hechtenis verkeerde, zodat de behandeling van de zaak in hoger beroep behoorde te zijn afgerond binnen twee jaren nadat het rechtsmiddel was ingesteld. Dat uitgangspunt is niet onbegrijpelijk, gelet op de omstandigheid dat uit de stukken blijkt dat de verdachte tussen het instellen van het hoger beroep en de uitspraak van het hof ruim 21 maanden van de ruim 34 maanden in vrijheid heeft doorgebracht.

Het cassatiemiddel faalt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-10-2023

ECLI: ECLI:NL:HR:2023:1461

Zaaknummer: 21/05232

Rechters: M.J. Borgers, A.E.M. Röttgering, C. Caminada, T. Kooijmans en T.B. Trotman

Advocaten: J. Kuijper en D.W.E. Sternfeld

Wetsartikelen: 359 Sv en 6 EVRM